

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 Bérmentelen levelek csak ismert keszektől fogadtatnak el.
 Készítés nem adatik vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilvántartásban minden garmondor díja 20 kr.

Z E M P L É N.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes sor után 1 kr.
 Asonfelül bályog 30 kr.

Kiemelt díjazás a körrel ellátott hirdetésekért természetesen minden 10 centiméter után 3 kr számítatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

Zemplénavármegye bizottságának S. a. Ujhelyt, 1889. június hó 27-én tartott közgyűléséből.

3067918. sz. Olvastattott a földmívelési m. kir. miniszterium 64,359/V. 88. sz. alatt a Pasteur-féle lépfene elleni oltások tárgyában kelt körrendelete, melylyel leküldi egyidejűleg egyöntetű eljárás végett az oltás technikai leírását, valamint az oltást végző szakértő által a beoltott állatokról készített kimutatás mintáját.

A miniszteri intézkedés és az oltás technikai leírása a „Zemplén” hivatalos közlönyben közzététetni, továbbá a kimutatás mintájával a járási főszolgabíráknak, a zemplénavármegyei gazdasági egyesületeknek s a vármegyei tiszti és községi állatorvosoknak kiadni rendeltetett; és pedig az utóbbiaknak azon utasítással, hogy az oltásokról készített kimutatásokat az év végével a járási főszolgabíróknak mutassák be, esetleg, ha oltás nem teljesített, erről tegyenek jelentést. A járási főszolgabírók hasonlóan utasítatnak, hogy midőn a rendelkezés megengedett esetekben az oltást nem az állatorvosok, hanem a kellő szakképzettséggel bíró gazdatisztek végzik, a kimutatást ezekkel is készítsék el, s a beérkezett kimutatásokat legkésőbb az év első 15 napjában az alispánnak mutassák be.

Kelt mint fent.

Jegyzette:
 Somossy Sándor,
 tb. aljegyző.

Kiadta:
 Viczmány Ödön,
 főjegyző.

Másolat. Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter. 64,359/V. 1888. szám. Valamennyi törvényhatóságnak. Minthogy a Pasteur-féle lépfene elleni oltások iránt a gazdaközönység körében az érdeklődés napról-napra fokozódik, szükségesnek találtam ezen kérdést szabályozni és ily módon az 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában, hivatali elődóm által m. évi október hó 15 én 40,000/V. 1889. szám alatt kibocsátott rendeletnek a lépfenére vonatkozó szakaszait kiegészíteni. Ennek folytán tehát arról értesitem a törvényhatóságot, hogy: a) az állatbirtokos határozott kívánságára, a lépfene elleni beoltást a hatóság megengedheti; a beoltásnak azonban a hatóság állatorvos felügyelete alatt kell történi, és a beoltást csakis okleveles állatorvos végezheti. Oly uradalmakban, hol kellő szakképzettséggel bíró gazdatisztek vannak alkalmazva, a lépfene elleni oltásra szintén a hatóság engedélye kérendő ki és

az oltás a hatósági állatorvosnak is bejelentendő, de az oltás az állatorvos közbenjárta nélkül is eszközölhető; b) a lépfene ellen beoltott állatok, a lépfene gyanujában álló állatokkal egyenlő ellenőrzés alá esvén, a beoltott állatokra nézve is a hivatkozott végrehajtási rendeletnek 165. és következő §§-ai irányadók, vagyis ezek is 14 napig elkülönítve tartandók és azon istalók, ahol el vannak helyezve, fertőtlenítenedők. c) az állatorvosok és gazdatisztek az általuk végzett oltások eredményéről, az idecsatolt minta szerint kimutatást készíteni és azt minden év végével a törvényhatóság utján hozzájárulással feltejeszteni tartoznak. Minthogy a lépfene elleni oltások eredményéről, az évek során át nagyszámu állatokon végzett oltások alapján lehet csak majd biztos ítéletet alkotni, az oltást végző állatorvosoktól és illetőleg gazdatisztektől elvárom, hogy ezen statisztikai kimutatást a legnagyobb pontossággal fogják egybeállítani. Azon célból, hogy a lépfene elleni oltásoknál lehetőleg egyöntetű és szabatos eljárás biztosításáért, a budapesti m. kir. állatorvosi tanintézet által elkészítettem az oltás technikájának leírását, melyet az oltást végzők használatára ide mellékelve megküldök. Fölhívom a törvényhatóságot, hogy a jelen leiratotnak közzététele és annak pontos fogantatása iránt intézkedjék. Budapest, 1889. évi május hó 20-án. Gróf Szapáry s. k.

A lépfene elleni oltás technikája.

Másolat. Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter. 64,359/V. 1888. számhoz. Az oltó anyagot kauszokdugóval elzárt üvegekben küldi szét részint Boutrena (F. Boutroux, Páris, Rue Vauquelin 28.), részint Schmied Marueffe Schmied Marueffe, Wien, Alxerstrasse 43.). Az anyagot az oltás előtt felrúzzuk s az ezen célra készült fecskendővel közvetlen a beszerzett üvegből szívjuk tele, a már megkezdett üveget, mely 100 darab juhra, vagy 50 darab nagyobb állatra tartalmaz anyagot, még az nap felhasználjuk. A két köbcentiméteres, szétszedhető fecskendőt használat előtt és után 5% carbolos vízben és ezután forró vízben pontosan megmossuk s szárazra megtöröljük. A fecskendő cursor által nyolc egyenlő részre osztható, a juhok és szopós borjúkba a fecskendő tartalmának 1/8-át, szarvasmarhába és lóba 1/4-ét fecskendezzük a bőr alá s a keletkezett kis folyadék-gömböt ujjunkkal szétnyomjuk. Az oltási hely szarvasmarhánál a mellkas alsóharmada felső részén, a 6. ik borda közt; lónál a nyak azon része, hova a hám nem ér; juhoknál a comb belső fel-

lete. A befecskendezés előtt a kijelölt helyről a szőrt lenyirjuk és 1/1000 sublimát oldattal a lenyirt helyen a bőrt fertőtlenítiük, azután pedig tiszta vízzel még egyszer kimossuk, hogy sublimát oldat a bőrről ne maradjon. Nagyobb állatokon az oltást álló helyzetben végezzük; a juhokat asztalra vagy két asztalmagasságu kecskelábra helyzetett deszkára a hátukra fektetjük, olyformán, hogy az állat fejénél levő egyen a két első lábát és az egyik hátsó lábát tartja, azon végtagját pedig, melyben az oltást végezni akarjuk, egy másik egyénnel tartatjuk, ki az asztal ugyanazon oldalán áll, mint a melyiken az oltó. Elegendő segítséggel 8—10 állat is feküdhethet a hosszú asztalon, midőn ha egy segéd a bőrt előre fertőtleníti, egy óra alatt 400 darab juhot egy kis ügyességgel beolthatunk. A II-dik oltóanyagot az első oltás után 12 nappal később, ugyanily módon, de a test ellenkező oldalán fecskendezzük a bőr alá, t. i. ha az első oltást a jobb comb belfelületén végeztük, ugy a másodikat a bal comb belfelületén fogjuk végezni; szarvasmarhán vagy lovon, ha az első a jobb oldalon végeztük, a másodikat a baloldalon ugyanazon a helyen fogjuk eszközölni. A beszurási helyen kifokozó vizenyő lép fel, mely duzzanat középfokban fájdalmas, 2—3 nap múlva elmúlik. A beoltott állatok hőmérséke az oltást követő napon 1/2—1 C. fokkal emelkedik, mely hőemelkedés kisebb-nagyobb ingadozásokkal harmad-, negyednapon szünni szokott s az állat étvágya is teljesen helyreáll. Több esetben volt alkalmam tapasztalni, hogyha az oltás tisztátalan fecskendővel, vagy a nem kellőleg desinfiált bőrről történt, a beszurási helyen emberfejnyagúságu, sőt lónál az egész nyakra és toroktájra kiterjedő beszüremkedés lépett fel s az állat a megfulladás veszélyének volt kitéve. Kisebbszokú daganatok jege borogatásokra gyógyulni szoktak, de ha nagyok a beszüremkedések, akkor a hullámas csakhamar kitapintható s a tályog felnyitása válik szükségessé, mert a pyednuia sem tartozik a ritkaságok közé.

12,292/89. sz. Zemplénavármegye alispánjától.

A vármegye közönségének.

Közhirre vétel végett tudatom, hogy tekintettel a megyénk szinai s homonnai és Ungvármegye bereznai és n. kaposi járásában a szarvasmarhák között terjedőben levő száj- és körömfájás járványra — miután a vásári erülködés legalkalmasabb módja a ragály elhurcolásának — a járási főszolgabíró és m. kir. állatorvos egyértelmű véle-

T Á R C A.

Kirándulás a Dunajeczen.

A „Zemplén” számára írta: —s.
 (Vége.)

Kevés pihenés után újra megemelték legényeink az evezőket, melyek ez alkalommal kikötő gyanánt szolgáltak; és ment a tutaj, elébb hintálva, majd suhant mint a fecske, simán, szabadon, bátran. Végig tekintve a víz-szalagon, nagy lapos sziklafal zárja el utunkat, tovább talán már nem is mehetünk. Rohan a tutaj, neki egyenesen a sziklafalnak, — mi szükölünk, a lengyel mosolyog, hagyja rohanni a rozoga járműt, s mikor már azt hisszük, hogy menthetetlenül összezúzódnunk, egykedvűen nyújta póznáját, ez éri a sziklafalat, s mi sebes kanyarulattal áttérünk egy szélesebb csodaszép völgybe, hol a víz is mintegy elandalodva, lassan folydogál odább.

Figyelmeztetve vagyunk a visszhangra, s revolverünket elsütjük, alkalmunk volt a sokszoros visszhang ágyuszerű bömbölésében, csattogásában, s végre elhaló recsegésében gyönyörködni.

Ismét egy kanyarulat; ismét egy megragadó pont, méltósággal bontakozik ki a „Korona hegy.” Redős arcát, fenséges homlokát csipkézett sziklakorona borítja, a hold világa felcsillámitja rajta a gyémántokat, s a hajnal pirja a rubint. Úr az idő felett, évek évek után, századok századok után

mulnak ki, s ő rendületlenül uralkodik az alatt elterülő hegyvidék felett.

Vissza-vissza nézünk a jó koronás hegykirályra, nem jut eszünkbe a korona nyomán zsarnokság. Mozdulatlanság az ő tekintélye. Sok ezredév van felírva homlokára, ha ki olvasni tud belőle, a vajdó természet nagy forradalmairól beszélhet a tudomány nyelvén.

El kell tölte is bucsuznunk; a völgy visszahajlik még egyszer hozzá s egy pillanatra újra feltűnik előttünk egész fenségében, míg a következő pillanat zöld sätort vonva szemünk elé, — értésünkre adja, hogy az audienciának vége.

Utunknak is végéhez közeledünk; a vadregényessé a mesterkélő ember munkája vegyül. Seta-utak, ülő-helyek, s itt-amott egy egy sétáló fürdővendég. Még egy tekintet az elhagyott varázsvilágra, még egy visszaidézó gondolat a lélekemelő behatásokra s kevés vártatva kikötünk Stawisz lengyelországi fürdő alatt. Csinos egyfogatú, lengyel droskék állnak rendelkezésünkre; a ló vigan üget az egyenletes porondon; nem ryög a járom alatt, mely a két oldalrudra támaszkodva feléborul.

Imé, nagy füzfa-galyakat kereszbe rakva, utunkat állja két leány. Most jaj nekünk! vajlon mit akarnak? A kocsis hátra néz, s kérdi megálljon-e? Mi sejtve, hogy ez is a kéregetés egy tréfás neme, — pár hatossal utat nyitunk. Hát azok az apró leánykák még apróbb füzfa-galyaikkal... egy néhány porba dobott krajcár, s lett öröm és sivalkodás.

Mott már előttünk állott Stawisz. Óriás kopár domb alján, ugy látszik nagy közönség befogadására számított sok épülettel ellátott fürdőtelep. Nagy hiánya, hogy csakis — bár elég terjedelmes s eléggé gondozott — parkja van, s nagyon marékka adja azt, a mi egy fürdőnél életfeltétel, az üdét, az üdítő zöldet, a mit a kárpátalji fürdők a pazar természettől özönnel kapnak.

Félnapi-üdözés után lehangolva keltünk utra; a dunajeczi párti helyett dögögő szekeren, letarolt dombok között, kanyargó uton értük el a magyar határt s a magyar határon Nedecz várát. A vár jelenlegi tulajdonosa az alapi Salamon család. E várral szemben, a lengyel határszélen áll Csorsztin vára. Bajnok elődök pusztuló fészke! A romboló idő falára lépett, s ma rom. Mostani gazdája a vár tövében, a leomlott kövekből, a béke malasztjat hirdető kis svájci lakot építtetett.

A nép ajkán rege is költ e várakról: Az egymástól alig két puska-lövésnyire szemben álló várak urai nagy barátságban éltek. A két vár között egy erős acélrdót volt kifeszítve, s arra kezen két serleg erősítve. Ha vendéget láttak, s lakoma volt a két várbán, a serlegeket megtöltötték, megtáasztították, az összekocant, visszafutott, és így ivának áldomást.

Boldogabb idők voltak, a koccintás másként hangzott s jobban ízlett talán a bor!

Volt-e benne már akkor is könyű? ...

ménye alapján a *N.-Mihály községben f. évi augusztus hó 12. (tizenkettedik) napjára eső országos vásár megtartását a fenti okoknál fogva betiltottam.*

S. a. Ujhely, 1889. augusztus 4-én.

Alispán helyett:

Viczmándy Ödön, főjegyző.

793. kb. sz. *Zemplénvármegye alispánjától.*

Köztudomásra hozatal végett kiadatik,

S. a. Ujhely, 1889. jul. 18.

Alispán helyett:

Viczmándy Ödön, főjegyző.

Másolat.

Földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister. 30317/III. 1889. szám. *Körrendelet.* Valamennyi közigazgatási bizottságnak. (Az akác paizstetű *lecanium*, tárgyában). Arról értesültem, hogy a paizstetűvek (*Lecanium*) egyik faja több helyen rendkívüli mértékben elszaporodván, az akác ültetvényeket pusztulással fenyegeti. Ez a rovar a megtámadott fák fiatalabb ágainak kérgén átlag mintegy 3 milliméter átmérővel bíró, félgömb alakú fényes barna pajzsok alakjában jelenik meg.

A pajzsok belseje, a rovar fiatalabb korában szürkés nyálkaszerű anyaggal, később fehér színű porral (petékkel) van tele, melyből sárgás színű s a pajzs alól hamar elmászó parányi rovarok fejlődnek ki. Felhívom a közigazgatási bizottságot, tegyen jelentést mielőbb az iránt, hogy a hatósága alatt lévő területen, mely helyeken lépett fel a paizstetű, még pedig, hol szörványosan, hol tömegesen, az az csak egyes fák, vagy egész erdőterületeken, a vagy az ágakon még csak egyenként megjelenve mutatkozik-e? Jelentse továbbá azt is: történt-e eddig valami intézkedés az erdőbirtokosok részéről a paizstetű pusztítására és ha igen, miből állott az, s mi volt az eredménye. Részemről intézkedtem az iránt, hogy ezen ártalmas rovar életmódja közegeim által megvizsgáltassék s abból kifolyólag az irtásra alkalmas módok megállapítsanak. A mi a rovar irtását illeti, addig is, míg a megfigyelések alapján további tájékozás lenne adható, célszerűnek vélem a fa megtámadott ágainak, vagy szükség szerint a törzs felső részének levágatását és a rovarok elhullatásának, valamint erdőképeknek megakadályozására szolgáló figyelemmel való megégetését. Utasítom ennél fogva a közigazgatási bizottságot, hogy ezen körülményre a birtokosok figyelmét haladéktalanul felhívja s a részéről a netalán szükségesnek ismerendő törvényszerű intézkedéseket is tegye meg, s ily esetben ide jelentést tegyen. Budapesten, 1889. jun. 14. Gr. Szapáry s. k.

935. k. b. szám.

Hirdetmény.

Az alsó-szabolcsi tiszai ármentesítő társulat kérelme folytán az említett társulat céljaira Tokaj nagyközség határában elfoglalandó földterületekre a törvényes kisajátítási eljárás a nm. kereskedelemügyi m. kir. ministerium f. 1889-ik évi július hó 10-ik napján 33312. sz. a. kelt rendeletével elrendeltetvén, az 1881. évi 41. tc. 33. §-a alapján a *Viczmándy Ödön* vármegyei főjegyző elnöklelte alatt *Vitányi Bertalan*, *Szabó Lajos* bizottsági tagok és *Somossy Sándor* tb. aljegyzőből álló küldöttségi eljárásnak határidejűl Tokaj nagyközség házához f. 1889. évi *augusztus 26-ik és következő napjainak d. e. 9 órája* tüstetik ki

Utazási levelek.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

III.

A Rajna mellékéről.

Kevés német városnak jutott annyi áldás a természet részéről, mint Wiesbadennek. Regényes fekvése a *Taunus* hegységben, csodás hatású gyógyvize, hegyoldalainak aranynyal fizetett nektár cseppjei első rangot biztosítanak neki a közép-németországi empóriumok között.

Wiesbaden a világfürdő, Wiesbadennel, a volt Nassau hercegségi fővárossal azonos, s kivéve a forrásokat és sétátért, nincsen ami emlékeztetne *Homburg* veszedelmes riválisára.

Ennyi kincs és előny birtokában Wiesbaden, elég csodálatos módra, más vonzóbb tényezőnek köszönhetette felvirágzását s mai nagyságát; e bűvös talizmán az évekig virágozott játékbank volt, melynek pörgettyűjére még három évtized előtt milliók eldöntése volt bízva. A porosz közbejöttével ezen modern rablófészek napjai is meg lőnek számlálva, s Blanc ur kénytelen volt jövedelmező üzlete számára más helyet keresni.

Adolf, a volt Nassau herceg, ki a játékbanknak az engedelmet adta volt, más tekintetben alattvalói jóvoltáról és anyagi érdekeiről sem feledkezett meg. Így történt, hogy amíg a játszóterem minden idegen előtt nyitva voltak, Nassau polgár oda be nem léphetett.

Ezt a ferde intézkedést is hatályon kívül helyezte a porosz, ki az osztrákokkal tartó *Adolf*ot detronizálta, s néki végkielégítésül 60 millió már-

Mely tárgyalási határnapra az érdekelt felek azon kijelentéssel idéztetnek meg, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekeltel közül senki sem jelenne meg.

S. a. Ujhely, 1889. jul. 19.

Főispán,

mint a közig. bizottság elnöke távollétében, alispán helyett:
Viczmándy Ödön, főjegyző.

3-3

695. és 1009. sz. 1889.

Hirdetmények.

I.

Zemplénvármegye alispánja az 1889. évi július hó 26-án kelt 9826. sz. rendeletével a s. a. Ujhely-munkácsi I. r. had. uton a 14, 21, 24, 28 és 29-ik számú műtárgyak helyreállítását 1490 ft 68 kr erejéig engedélyezte.

II.

A vmegye tekintetes alispánjának 1889. évi augusztus hó 6-án kelt 12334. számú rendeletével a bodrogközi vmegyei utakon több híd helyreállítását 2845 ft 12 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az 1889-ik év augusztus 19-ik napjának d. e. 10 és 11 órájára a zemplénvármegyei m. kir. építészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5⁰/₁₀-nyi bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat a *kitűzött nap d. e. 9¹/₂ és 10¹/₂ órájáig* a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Aszóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt S. a. Ujhely, 1889. augusztus 5.

Dóblás Ede,
kir. mérnök.

3918. sz. ki. 89. *A s. a. Ujhelyi j. főszolgabírájától.*

Körövény.

Goldberger Mór s. a. Ujhelyi lakos korcsmáros által ma reggel egy 7 éves, setét, pejszínű kancaló, az életneműben gazdátlanul találtatván, gondozás alá vétetett.

Ennél fogva felhivatnak a bírák, miszerint ezt köztudomásra hozzák s eredmény esetén ide jelentést tegyenek.

S. a. Ujhely, 1889 aug. 2.

Dókus Gyula,
főszolgabíró.

4001. sz. ki. 89. *A s. a. Ujhelyi j. főszolgabírájától.*

Hirdetmény.

Sprencz János s. pataki lakosnak egy fekete 6 éves, kancá, jegytelen lova, a s. pataki határból folyó hó 2-án éjjel elveszett.

Felhivatnak a községi bírák, hogy feltalálás esetén ide jelentést tegyenek.

S. a. Ujhelyben, 1889. évi aug. 6-án.

Urbán Ferenc, t. főszbiró.

kát fizetett, melyet a büszke trónvesztett fejedelem szörnyű óvások mellett — zsebre vágott.

Hogy a társaságról, mely itt a 60 ezernyi idegen forgalma következtében eléggé változatos, fogalmam legyen, a Kúrszalón felé vettem utamat, melynek fényes termeibe (a volt *salle des étrangers*) és gondozott parkjába csak külön bemeneti jegy jogosít fel a belépésre.

Dél előtt és este a zenekar emelvénye előtt van a társaság találkaja, mely a tömött padsorokból élvezi a kitűnő zenét. A műsoron a nemrég elhunyt bártfai származású *Kéler Béla* karnagy neve szerepel több sikerült zenedarab mellett, ki Wiesbaden fénykorában mint a hercegnek első karmestere, nevének és nemzetének. honától távol is becsületet szerzett. Érdekes látványt nyújtanak az itt nyaraló angolok, kik az angol himnusz hangjaira, levett kalappal adnak kifejezést királynéjok iránti tiszteletüknek. Ebben a nemzeti demonstrációban részt venni a legtöbörödöttebb angol anyóka is szent kötelességének tartja.

A figyelmes igazgatóság által nyújtott élvezeteknek talán legérdekesebb részét képezi a vizi-tüzi játék, mely több zenekar közreműködése mellett a tavon megy végbe. A műsor legnagyobb tetszéssel fogadott pontja, a tavon át szaladgáló égő kutya, melynek sziporkázó pályafutását és kimulását a publikum harsogó nevetéssel fogadja. Még a piros bonni huszárhadnagy is az oldalán mellett reá mondja, hogy: *schneidig*. Az estének befejezése a nagy ugró-kút szöktetése. Az impozáns víztömegre a tópartjáról száz-számra omlik a színes tűzgolyó, szétrobbanásuk által tündéri fényt és pompát és pokoli vajt idéze elő; s mindezen

Városok csatornázása.

— Öt cikk. —

II.

Irta: **Dauscher Miklós**, kulturmérnök.

A csatorna-víz mennyiségét, melyet valamely területre akarunk vezetni, ennek nagyságához és emésztési képességéhez mérten kell meghatározunk. A talaj ugyan nagy mennyiségben képes oxidálni szerves anyagokat, de ezen vegyi folyamat csak lassan megy végbe, s mihelyest a rávezetett folyadék az emésztési képességgel szemben tulsulyba jut, a tisztátalan víz a megromlott talajnak szűrő rétegein gyorsan átfutva, ismét csak tisztátalanul, a káros alkatrészek fel nem bontott állapotban fognak előkerülni.*)

A legelső, erre vonatkozó számításokat *Frankland* végezte Angliában s a francia mérnökök a *gennevilliers-i* öntözések kivételénél az ő nyomdokán indultak.**)

Bármennyire szilárd alapokon álljon is azonban a csatornavizeknek öntözésre való értékesítése, dacára annak, hogy a természet örök törvényei a természet működésének körfolyása értelmében az emberi ürülékekben rejlő gazdasági érték felhasználását saját magának visszaköveteli: nem szabad felednünk, hogy az öntözés nem kényünk kedvünk, nem a föld igényei, és az évszakok befolyásainak követelményeitől tétetik függővé, hanem parancsszóra, folytonosan, tekintet nélkül az évszakokra foganatosítandó, mert a csatornák emésztése nem szünetel még télen sem, mikor a megfagyott földkéreg csak nagy nehezen veszi fel a reá bocsátott csatornalevet elegendő mennyiségben, s ha a csatornák tartalmuktól meg nem szabadulhatnak, a milliókba került berendezés semmit sem ér.

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy 1 hektár föld gazdag növényzet mellett rendes művelésnél 50-90 ember hígított ürülékével kivitt öntözést bírja meg, anélkül, hogy az a folytonos ily mérvű trágyázás mellett bármennyi káros változásra menne keresztül s így pl. egy 300.000 lelket számláló városnak már mintegy 6000 hektár vagy közel 1000 kat. holdnyi területre lenne szüksége: könnyen beláthatjuk, hogy nagyobb városoknál, a hol azok környékén ily megkívántató nagyobb földterületek többnyire magántulajdonosok birtokai, hány millióba kerülne csak a kisajátítás költsége, még a tulajdonképeni berendezésből eddig még egy kapavágást sem végeztünk.

Ily költséges vállalatba tehát nagy városok, hacsak elegendő nagy területtel nem rendelkeznek, nem bocsátkozhatnak. Kis városoknál, melyek a lakosság számához mérve aránylag nagy külsőséget bírnak, előnyösebb a helyzet, sőt ily vállalat még jövedelmet is hajthat; de tekintve, hogy ebben az esetben is, mint az előbbiben még az is megköveteltetik, hogy az öntözendő terület oly fekvéssel bírjon, hogy a leszivárgó talajvíz tovább folyása esetén, esetleg ártalmas tartalma dacára, több kárt már ne tehessen: ily terület még kis városok köze-

*) Szépen illusztrálja ezt *Schlösing* kísérlete. Egy, a kérdéses talaj földjével megtöltött hengerből, az öntözésnek megfelelő mennyiségben és időközökben ráöntött csatornale teljesen megtisztulva szivárgott alá. Most ráöntötték kloroformot, mire, a szerves anyagok oxidálása megakasztatván, a folyadék eredeti tisztátalan állapotában hagyta el a hengert.

**) Naponta 10 liter csatornavizet öntöttek egy 2 méter magas és 80 cm. széles, gennevilliers-i földdel megtöltött szekrényre. A víz teljesen megtisztulva szivárgott elő.

tűzősében a fehér vízsugar széjjel szórva a felé repülő tűzgömböket diadalmaskodva bocsátja le széthullott vízkévéit a tó tükreire. Ezen elragadó sceneriának is végét vetett a prózai gépész egy csavarfordítása.

Érdekes séta a milliomos negyeden tett út. A palotasorok földszintje oly remek kirakatokat foglal magában, minővel kevés város dicsekedhetik. A városhoz mérve aránylag igen sok ezek közt a műkereskedés. Ezen kirakatok a lojalitásnak igen furcsa esetét juttatják eszembe. A három német császár és ezek paladínjeinek képmásai egész iparágat teremtettek. Nincs kirakat, hol a császári család képmása papíron, vasban, selymen, üvegen ne lenne megörökítve. A stearin és csokoládé szobrok is mindennapiak.

Egy ilyen csokoládé gyárról szól a krónika, ki megelőzte többi társait abban, hogy érzékeny szobrokat állított elő.

A két német császár halálával ugyanis, midőn mély gyász borult az egész országra, a hazafias kereskedő csokoládé kirakatában is ott buslakodtak a szegény paladinek szobrai ezen anyagból, sőt a gyász jelképezésére, a csokoládé *Bismarok* és *Moltke* fekete ábrázatai fehér cukorból köncseppek peregték alá.

Különös érdekléssel bír Wiesbadenben a görög kápolna és a *Nero* hegy. Ez utóbbi ismeretes lesz olvasóim előtt minden valamirevaló étlapról, hol a rajnai borok közt foglal előkelő helyet. A hegy tetejébe sikló vezet fel, melyet, a legújabb rendszer szerint, a víz saját súlyánál fogva emel fel, miáltal a költségek minimumra vannak redukálva.

A készülék igen egyszerű. A két közlekedő

Folytatás a mellékleten

leben is csak a legtrikább esetben fog előadódni*).

De ha eltekintünk is e vállalat költséges voltától, mely szempont utóvégre is az egészségügyi tekintetekhez mérve alárendelt fontossága, az öntözési rendszer mégis csak az általános öblítési rendszernek egy speciális esetre való alkalmazása és azon hátrányok, melyek utóbbiban meg voltak a csatorna tartalomnak máshová fordítása, vagy alkalmazása által még korántsem küszöböltettek ki.

Ismeretes dolog, hogy a falazott csatornák falai, építtessenek azok bár a legjobb anyagból és vízálló vakolattal, az ürületek oxidálásánál keletkező vegyi termékek által annyira megtámadtattak, hogy tartalmuk egy részét átbocsátják a talajba s így a csatornalé káros részei a talajvízbe s innen a levegőbe juthatnak. Erre a tapasztalatra jöttek a kitűnően épített müncheni csatornánál, hol azok falai két éves fennállásuk után már annyira átbocsátók voltak, hogy a körülötte levő talajban kétséget kizárólag, ki lehetett mutatni a rothadási termékeket.

Ily véleményt nyilvánított *Virchow* berlini tanár »Nachtrag zum Gutnehten betreffend die Reinigung der Stadt Berlin« című véleményében, valamint *Feichtinger*, *Ranke* és *Frank* tanárok is; *Pettenkofer* szerint pedig azon utcákban, a melyekben csatornát építettek, a kútviz megromlott, mit tisztán a kiszivárgott csatornának tulajdonít.

A csatornalén kívül, a végbemenő rothadások légnemű terméke — a csatornagázok — is átvesztetnek a falakon. De ha az nem is történék meg, az utcai beömlőkön és a klozeteknek a csatornákkal közlekedő nyílásain akadálytalanul áramolhatnak kifelé, miáltal a külső levegőt megmérgezik, sőt a mennyiben e csatornarendszerrel együtt járó waterklozetek által a csatornák a lakások belsejével jutnak közvetlen összeköttetésbe azok levegőjét is élvezhetetlenné teszik.**)

A csatornagázokkal együtt a különböző betegségeket okozó gombák csirái is, melyek ugyancsak a rothadó emberi ürületek származékai, a legkönnyebb módon terjednek.

Edinburgban 1874 ben a tifusz és difteritisz azon városrészekben pusztított, a hol a városba a waterklozetek voltak bevezetve, míg a szegényebb néposztály lakta városrészekben alig mutatkozott. *Dr. Graham* és *dr. A. Fungus* kísérletei meggyőzőleg szólnak ezen egészségtelen állapotok tarthatatlansága mellett.

Öblítéssel, a melyet a waterklozetek elhasznált vizével eszközölhetünk, alig akadályozhatjuk meg a rothadást és a gázok terjedését, sőt kemikusok állítása szerint a higitással az a hátrány jár, hogy a szerves anyagok rothadásánál képződő ammoniak, mely a káros hatású gázokat nagyban abszorbeálja, a higitás következtében hatását éppen nem — vagy csak kis mértékben érvényesítheti; oly higitás pedig, mely a vegyi folyamatok végbemenését megakadályozná, a gyakorlatban elérhetetlen.

*) Higienikusok egyhangulag állítják, hogy a betegségeket okozó csirák és baktériumok fölbontatlanul és változatlanul képesek a talajon keresztül szivárogni s a csatornában jelenlevő gombacsirák ép oly kevéssé fognak az öntözéssel kapcsolatos növénytenyésztés által megsemmisíttetni, mint a lépfenében elhullott és elásott állat gödrében a bacillusok.

**) *Fungus* kísérletei kimutatták, hogy oly gázok, melyek a levegőnél nagyobb fajsúlylyal bírnak, még a vizen is képesek áthatolni és így a klozetek vizelzáró szifonjai sem tudják a gázokat feltelé törekvőkben megakasztani.

kocsi aljában tágas vízgyűjtő van, midőn a felső megtelik, súlyánál fogva feljön a másik kocsi melynek vízszekrénye üres.

De visszatérek egy percre a görög kápolna révén Nassaunak előbb említett hercegére. E fejedelem első felesége *Elisabetha Michailowna* orosz nagyhercegnő volt, ki a hideg Oroszországot 18 éves korában hagyta el szépsége virágjában, hogy férjét országába kísérje.

A fiatal hercegnő egy erdei séta alkalmával, az erdő egyik tisztásán elragadtatva a regényes kilátás által, melyet a távolban elvesző *Rajna* ezüst vonala és a *Taurus* azúrba eltűnő kékes hegyláncolata nyújt, oly komolysággal, minővel egy fiatal nő birhat ily dologban, azt kérte, hogy e hely lehessen nyugovó helye.

Rövid hónapok multán, azon uton hol az észak legszebb fejedelmi sarja, férje oldalán boldogan andalgott, halottas menet hozta a cárok ivadékat, hogy az erdők csendje és vadméhek zsongása által megszentelt földbe helyezték ifju tetemét.

Az erdei vadvirágokat lekaszálták, az alkalmatlankodó fenyőket ledönté a bárd, s felépült a halott kívánságára s az élő parancsszavára a kápolna, melynek párja még a szent birodalomban, tizezer versznyire sem található.

Aki ismeri legalább rajz után a moszkvai szent Bazil templom pittoresk, hagyma alakú toronyos templomát, annak fogalma lehet e kies kápolnáról, mely nagyságban és fényben közel áll az oroszok legnevezetesebb egyházi építményéhez.

A sekrestyés helyettese, egy öreg nő, nyitotta meg kopogtatásunkra az ajtót. A tágas templomban a színes ablakokon keresztül megtörve hatott be a napsugár, az aranynyal terhelt oltár,

E hátrányokkal, mint vádakkal szemben nem maradtak el az öntöző- és evvel együtt az öblítő rendszer hivelénél se a védő szavak. Szerintük első sorban különbség teendő a csatorna levegője és a csatorna gáz, mint rothadási termék között, minthogy utóbbi egyáltalában nem is létezhetik azon egyszerű okból, mert a csatorna anyagok nem vesztegelnek és a levegő által oxidáltatnak; a mi pedig a csatorna levegőjét illeti, az alig különbözik a külső légtől, legfeljebb abban, hogy nagyobb szénvastartalmu.

Állítják, hogy a csatornában egy az esés nagyságától és a vízmennyiségtől függő, állandó légáram uralkodik, mely több levegőt szív befelé az utcákról, mint a mennyit a nyílásokon át ök adnak a külső légnak, hivatkozva egy frankfurti észlelet eredményére.

Ez állításokat azonban nem nehéz megcáfolni.

Ha a csatornában épenséggel nem észlelhetők lerakódások, vajjon mért válik mégis szűkessé azoknak időközönkénti tisztítása, ha pedig létezik egy oly hatalmas légáram a csatornában, mely kihajtja maga előtt az ártalmas gázokat, vagy ennek létele teljesen ki van zárva, vajjon mire valók a szellőző csövek és kúrtók s vajjon mi birhatta az angol parlamenti bizottságot a hatvanas években arra, hogy *Bazalgetta* főmérnököt megbizta, miszerint a panaszok megszüntetésére a csatornagázok elégtetéséről gondoskodják?

Vagy a francia közgazdasági minister által 1880 ban Páris csatornázási kérdésének megvizsgálására kiküldött s a tudomány jeleiseiből álló vegyes bizottság kimerítő jelentése, melyben *Wurts*, *Girard* és *Durand-Claya* által megejtett kémiai vizsgálat alapján egy a csatornagázok, mint a betegségeket okozó gombák csiráinak létezése kimutatott, csupán szélnek eresztett átomlátáson alapulna?

Du Mesnil, *Wernich* és *Nägeli* kimutatták, hogy a teljes felbomlásnak indult anyagokból felszálló nedves levegő abszolút tiszta gombacsiráktól. Vajjon ezáltal el van-e a rothadó anyagok közelségtől származó minden veszedelem hártva? Az undorító bűzöknek éppen semmi hatása sem volna? Ha a szag és bűz csak oly éterrezgések volnának, mint akár a fény és villámság: felesleges volna ártalmatlanságukat bizonyítgatni, de a rothadó anyagokban rejthetnek még egyéb bajok is, mint a gombacsirák. Érzékeink, melyek nagy idők hoszu láncolatán át vezetők voltak, elvesztették volna minden tekintélyüket? Kerüljük a bűzös helyeket, tapasztalásból tudjuk, hogy a tisztátalan levegő folytonos belélegzése ártalmunkra van, még ha nem is tartalmaz gombacsirákat; és ha nem is lettünk mindjárt egy kolera vagy tifusz áldozatává, melyek iránt természetünk esetleg fogékony sem volt, de bizonyos, hogy életerőnk fogyatkozást fog szenvedni és a népesség fizikai ereje csökkeni fog.

Lillebeu a póceanyagoknak a városon át történő folytonos és tökéletes szállítása és a kerteknek ez anyagokkal való trágyázása folytán a görvény és angolok, valamint a tudóvész a gyakori betegségek közé tartoznak s a katonai szolgálatra átlagban a lakosság 400⁰⁰⁰-e alkalmatlan (1874—1878 Lober szerint).

Du Mesnil és társai vizsgálódásait határozottabb irányba terelte *Pierre Miquel*, ki a csatornák

melynek szárnyairól hosszú szakálás orosz szentek tekintenek a csendháborítóra.

Baloldalon egy tágas mellék kápolna vonta magára figyelmünket, melynek boltozatáról súlyos bárszony kárpit omlik alá betetőzve az orosz császári sas és a nassauai címer által. A nehéz bárszony lepel elfog minden betolakodó napsugárt, s csak oly kevés fényt bocsát át, hogy a szürkülletes háttérből előtűnik teljes szépségében a karai márvány siremlék.

Hol lehet szebb tárgy szobrász számára, mint egy fiatal nő ifjusága pompájában, a fejét megillető koszorúval a fehér halotti ágyon?

Mély csend honol a márvány halott körül, nem varjja nyugalmát külvilági zaj, csak egy eltévedt posz méh döngicsél, mely keresi a kijárást a szabadba a vadvirágokhoz.

Még S.-a.-Ujhelyben leltemre kötötte M. úr ismerősöm, hogy Wiesbadenben keressék fel barátját, a porosz állami kincstár pincéinek és szőlőinek igazgatóját Czéh Endre urat, ki szép állása mellett a képzelhető legjobb magyar. Ezen előzetes leírás után kötelességemnek ismertem, az üdvözlét továbbítására vállalkozni.

Látogatásomkor csodálkoznom kellett, hogy oly kevés gyakorlat és oly hoszu távollét után, hazai nyelvünket oly folyékonyan hallom beszélni. Ismerősökről és hegyaljai szőlőinkről való társalgás után meghívták kaptam a porosz állam pincéinek és szőlőinek megtekintésére. A meghatározott nap az én időszámításommal is kitűnően egyezett, így még kifutotta egy másik kirándulás is a taunusi fürdők egyik gyöngyöbe *Schlangenbadba*.

levegőjét magát vette görcsői tanulmány alá.*)

Szerinte a Boulevard de Sébotopoly főgyűjtője levegőjének 1 köbmétere átlagban 800 baktériumot tartalmazott, 8—9-szer többet mint a Parc de Montsouris levegője tavasszal és nyáron, de sokkal kevesebbet, mint Páris több fútja, melyek egyézsészes számba jönnek. Így a »Rue de Rivoli« levegőjében, november hó egy heti átlagában köbméterenkint 1520 s a Hotel Dien kórszobáiban egyidjüleg 5654 baktériumot talált, vagyis legalább 6 szor annyit, mint a csatornában.

Nincs okunk kételkedni ez adatok hitelességében, csak azt sajnálhatjuk, hogy tanulmányai-ban tartózkodik a ragálythozó csirák és az ártalmatlan vagy éppen hasznos baktériumokat egymástól megkülönböztetni, s mindaz mit véleményéből meríthetünk csak arra szorítkozik, hogy azon erők, melyek a káros hatású csirákat a levegőbe viszik át, vagy a földhöz kötik, mint a szél, szárazság és eső ugyanazon hatással vannak az ártalmatlanokra nézve is.

Mindezen vitatkozások fölött napirendre térve az összes angol, francia- és német öntözésre berendezett csatornázás között nem találhatunk fel olyant, mely ellen több-kevesebb panasz nem merült volna fel. S ha léteztek egyes megnyugtatóbb eredményü példák, mint e rendszer hivelétől felemlített *Dansig*, *Gravelines* és *Dünkirchen* közelében létesített öntözőtelepek, az okot a tengerpart közelségében keressük, melybe az esetleg romlott talajviz kártétel nélkül lefolyhat és a tengerparti vidék levegője gazdag ózon-tartalmának, mely a baktériumokat tönkre teszi.

Igaz, hogy alig létezik önfőbb valami az előítéletnél, és mi sem nehezebb, mint valamely új dolog iránti idegenkedés alaptalanságát kimutatva azt el is osztlatni; de lehetetlen föltönnünk, hogy bármely intézmény, a gyakorlatban oly hoszu időn át való szezepelese alatt, a kívánalmaknak megfelelése esetén, ne rembolta volna le azokat a falakat, melyek előle az elismerést mindvégig elzárták. Csak a tárgyalt rendszer és megoldásainak sikertelensége birhatta rá a tudományos világot arra, hogy a tarthatatlan állapotok megszüntetésére az elkülönítés rendszerét tegye magáévá.

Vármegyei ügyek.

Hivatal-vizsgálat. Főispán ömeltósága f. hó 5-én Szerencsen járt a szolgabírói hivatal ügykezelésének megvizsgálása végett.

Vasuti bejárás A m. é. k. vasutársulat által üzembe vett első magyar-gácsországi vasut m.-laborcz—l.-mihályi vonalán a második vágány kiépítése által érintett utátjárók, párhuzamos utak és átereszeknek a közigazgatási bizottság által elrendelt bejárását Viczmandy Ödön főjegyző elnökle alatt f. évi aug. 1-én a l.-mihályi állomástól kiindulva a vasutársaság által rendelkezés alá bocsátott külön vonattal kezdte meg az érdekelt járást fősolgabíró, Hvozdovics Antal kir. mérnök, mint hatósági szakértő és Somossy Sándor tb. aljegyző kiküldöttekből álló bizottság; a vasut részéről

*) Miquel (P.) recherches sur les ponssières, organisation de l'atmosphère et Etude général sur les bactéries de l'atmosphère.

Megbeszélte időnköz hiven megjelentem az állomáson, melyből a Rajnának jobbparti sinpárja indul. Várakoznom nem kellett.

A kocsiszakasban, hol elhelyezkedtünk Czéh úr két másik ismerősére akadt. A beszéd folyamára figyelmessé tett a két idegen gratulációja.

Kérdésemre, hogy mi az az alkalom? válasszul kaptam: »egy hordó bort adtam el 16200 márkáért, ezen csodálkoznak a németek.« Nemrégén egy másik hordó 1886-ikit (575 liter) adott el 11800 márkáért. No ezen magyar létemre is elcsodálkoztam. A szives igazgatótól tudtam meg, hogy a *Rajna* vidékén, elutóleg tölünk, a borokat rendszerint árlejtés után adják el. Ezen methodus, mint az eredmény is bizonyítja, utánzásra méltó s talán Hegyaljánkon is célszerűnek bizonyulna.

Markobrunnen vasuti állomás a Rajna partján volt utunk végcélja, s már eddig jöve is a vasut két oldalt szőlőkertek között robotg tova.

Ismerem a Hegyalja leszebb szőlőit, de az itt talált példás rend és célszerű berendezés meghaladja fogalmunkat.

Luxuriózusnak mondhatnánk itt mindent, ha nem tudnók, hogy a birtokos a leghatalmasabb európai állam, melynek érdeke egy a kor színvonalán álló telep fentartása, nem pedig a krajcáros gazdálkodás.

A százholdnyi területre (itt kimondhatatlan érték) szép áttekintést kapunk a meteorológiai állomásból, hol thermo, baro-, hygro- pluviometerekkel állandó naplót vezetnek. Kérdésemre, hogy micélra szolgálnak az elszórt lugasalaku építmények? feleletül kaptam, hogy azok a munkások menedékhelyei eső ellen. E telepen láttam ugyan-csak először vaskarókat alkalmazva. (Azt hiszem

Schvarcz Mór pályafentartási felügyelő, Pfeiffer Gyula és Kleisel Ambrus osztálymérnökök részvételével. A küldöttség figyelme a községi képviseltek legkisebb panaszára is kiterjedt s minden panasz jegyzőkönyvbe vétetett. Ennek lehet tulajdonítani, hogy a naponként reggel 8 órakor kezdődő bejárás a késő esteli órákig folytatva 5 napig tartott a közbejött vasárnapon kívül s a küldöttség aug. 6-ik napján térhetett haza. A panaszok és nem kifogásolt műtárgyak átvétele felett a közg. bizottság szept. havi ülésében fog határozni.

Hírek a nagyvilágból.

A montenegrói fejedelem Daniló herceggel s Milica és Sztana hercegnisasszonyokkal a cári család látogatására Peterhofba érkezett. Péter nagyherceg a határig utazott menyasszonya, Milica, hercegnisasszony elé.

Philippowics József br. tábornok, a Boszniát és Hercegovinát megszállott hadtestnek volt főparancsnoka, f. hó 5-én Prágában szívvelüti következtében meghalt.

Nasr-ed-Din persa sah, f. hó 1-én a párisi világiállításon utjába ejtette a magyar csárdást is, hol tiszteletére az Urbán-Fehér cigány banda rázendítette a persa himnuszt. A persa uralkodó lelkesült örömmel hallgatta végig a pompás zenét s 200 frankkal jutalmazta meg Urbánék művészetét.

Az angol csapatok Afrikában, Kánae mellett, hét óráig tartó heves harcban teljesen szétverték a dervisek seregét. *Wad-el Nyúmi* máhdi és még tizenkét alvezére szintén halva maradtak a csataterén. Grenfel, tábornok győztes csapataival visszatérően van Kairóba.

Európa békéje. Viktória angol királynő és Vilmos német császárnak osbornei találkozása után újabb és szilárd biztosítékokat nyert. *Anglia örösi haderejével csatlakozott az európai hármasszövetséghez.* A szövetkezett „négyek” most már örömittasan kiálthatják — hogy: „victoria!”

Hírek az országból.

Öfelsége a király Ferenc-Ferdinánd főherceg s fényes kíséretével együtt Berlinbe érkezett a német császár látogatására. A berlini népkészült hozsannával fogadta királyunkat, a német császárnak kitünő barátját és hű szövetségeseit.

Öfelsége f. hó 8-án hozsabb magánkihallgatásán fogadta Albrecht főherceget, aki hazánk földjén teljesített katonai szemleutjából f. hó 7-én este érkezett vissza Bécsbe.

A persa uralkodó f. hó 25-én európai körutazásában Budapestet is utba ejti s szép fővárosunkban pár napig fog mulatni. Nasr-ed-Din sah szórakoztatásáról a főváros törvényhatósága és a királynak főudvarmesterei hivatala fog gondoskodni.

Különlélek.

(Személyi hírek.) Károly Lajos főherceg és neje öfelségeik szeptember 1-én a reggeli vonattal S. a. Ujhelybe érkeznek az országos vörös-kereszt egyesület itteni betegnyugállomásának megszemlélése végett. Öfelségeik reggel misét hallgatnak, azután a vármegyeháza nagytermében a fiók egye-

nélünk fegyveres csősz sem mentené meg az ily értékes karókat — az ellopástól).

Apróra megtekintve a telepet, tervezetések mellett ereszkedünk alá Eberbach volt klastromba, mely jelenleg állami pincéül szolgál.

Szölkünk pusztulását esetelve, Czéh ur, mint szakember nem akarta elhinni, hogy a fenyegető veszedelem birtokosainkra nézve kikerülhetetlen lenne. Ő mint szaktekinély és jó magyar bízik, hogy a Hegyalja borai révén fentarja világhírét. Adja isten.

A hajdani Eberbach klastromon, mai napság megosztzkodott a porosz, a menyiben feléből börtönt s másik részéből pincét csinált. Felesleges talán mondanom, hogy látogatásom ez utóbbinak szólt.

Sorrendben tekintetem meg a présházat, egykori refektóriumot, kóstoló termet, az árlejtés helyét s végül a boltozatos pincét, melynek sötét háttéréből a vasállványokon nyugvó hordósorok körvonalai tüdőztek elő. Mikorára sétámat itt befejeztem, a pincemester, kellőleg megjegyezve sorba állította a rajnai borok legszebb kollekcióját, melyet eddig alkalmam volt látni.

A világos markobrunnitól a rüdesheimi sűrű asszúig oly ut, melyet talán Hafiz birna leírni, kinek tollából tudvalevőleg méz és ambrózia csepegett. Nem is kontárkodom belé.

Kedélyes ebédünk alatt szives vendéglátómmal szemben reményemet fejeztem ki, hogy a közel jövőben, mint hegyaljai szölkőbirtokossal lesz szerencsém találkozni.

Poharaink vigan ütődtek össze.

Chyzer Béla.

sület választmányának diszülésén fognak elnökölni s a betegidőt állomás megtekintése végett még az nap este Mező-Laborczra tovább utaznak. — *Matolay Etele*, alispán Bártfáról, hol 5 hétig a fürdőt használta, vármegyénk székhelyére e napokban visszaérkezett s átvette a közigazgatás vezetését. — *Viczmándy Ödön*, vm. főjegyző, pár heti szabadság élvezése végett butkai birtokára utazott. — *Dr. Papp László* és *Orosz Géza*, a s. a. -ujhelyi kir. törvényszéknek jeles bírái, az igazságügyministernek f. hó 2-án kelt rendeletével a budapesti kir. ítélőtáblához osztattak be. E megítéltelő bizalomban részesült tisztelt barátaink fogadják szerencse kívánatunkat. — A s. a. -ujhelyi k. r. gimnázium tanári karában az a változás történt, hogy *Bolla Lajos* tanár a temesvári főgimnáziumhoz tétetett át; helyét az ujhelyi gimnáziumnál *Kapás Aurél* k. r. áldozó pap foglalja el. — *Cserhalmy József*, k. r. tanárt, kire ujhelyi tanárkodása alkalmából sokan kellemesen emlékeznek, a debreczeni társház főnökéül s az ottani gimnázium igazgatójával neveztetett ki.

(Ministeri látogatás.) *Teleky Géza* gf. belügyminister f. hó 15-én Kassára érkezik.

(Bérmálás.) *Bubics Zsigmond*, kassai püspök Öméltósága szeptember 6-án indul bérmáló útjára. Szeptember 8-án S. a. -Ujhelyben, 9-én Sárospatakon, 10-én Tolcsván, 11-én O-Liszván, 12-én Madon és Tállyán fogja a bérmálás szentségét kiosztani.

(A Kárpát egyesület) keleti osztályának közgyűlését Bártfán ma délelőtt tartják. A bártfai fürdő ez alkalommal, előreláthatólag nagyon népes lesz; mert a közgyűlést társas kirándulások fogják követni s azokra a turisták mindenünnen és mind a két nemből számosan jelentkeztek. A turistáknak s egyesületi tagoknak ujhelyi csapata tegnap déliben utazott el. Kívánjuk, hogy nagyon jól mulassanak!

(Időjárás.) E héten derűre boru következett. Vasárnap, hétfőn s kedden kánikulai hőség uralkodott szerdán, csütörtökön borult, pénteken este cseperegni kezdett, éjjel jó öntöző esőnk volt. Tegnap reggel újra szépen kiderült, de a hét elején 25—26 R. fok körül járó hőmérséklet ismét 5—6 fokkal alább szállott. A szél rohamosan s igen jól fejlődött. az utolsó kapálatást legtöbb helyütt már befejezték.

(Jupiter elvonulása a hold mögött.) F. hó 7-én este 8—11 óra között ritka szép csilagászati tűnemény volt látható: az égbolt legnagyobb bolygója, a Jupiter elvonulása a hold mögött. Már alkonyatkor látható volt a háromnegyedrészen telt hold korongja mellett egy kis fényes csillag, a földünknel 309-szer nagyobb Jupiter. A tűnemény 9 órakor állt be, mikor szabad szemmel is látni lehetett, amint a ragyogó csillag érinté a holdtányér sötét szélét, egy pillanatig rajta állt, azután egyszerre elenyészett a szem elől. A Jupiter 10 óra 47 perckor tünt ismét elő a hold fényes oldalán. Hazánkban ily tűnemény 1856. január 2-án volt látható, tehát 33 évvel ezelőtt.

(Halálozás.) Schvarcz Mór gróf Wallis Gyuláné ujhelyi határbeli birtokának fiatal bérője a ranki fürdőben, hová súlyos baja ellen gyógyulást ment keresni, e hó 4-én meghalt. A közszereteten álló derék fiatal férfi temetése még az nap Ujhelyben ment végbe. Özvegyével három kis gyermek siratja a jó apának korai elhunytát.

(Kritikus napok.) *Falb Rudolf* dr. jósata szerint a mai nap és 26-ika e hónapban kritikus napok lesznek.

(Sajtóhibák.) Lapunknak ma egy heti számában több szedési hiba fordul elő, melyeket az érthetőség kedvéért is ki kell igazítanunk; és pedig: a tárca első hasábjában, a második sorban, e helyett *leroskad*, olvasandó *lekókad*; a vármegyei ügyek rovatának második hírében 50,000 ft helyett 5000 ft értendő, a Különlélek rovatában, az *időjárás* című cikkben az *akár* szó után a betű, ugyanott a második hasábjában *fejt szemhatár* helyett *szemhatáron*, állami vasut helyett állami ut, a *Rosz napok* kezdetű cikk végén: „ezértül vesztett” helyett pedig „ezért vesztették” olvasandó.

(Schvarcz auf Weisz.) Fekete Emil egy fehér varjut lött e napokban a Bodrogközön. Szerencsére, hogy az eredetét bemutatta veterán vadász cimboránk, mert különben könnyen úgy járhatott volna, mint az a bizonyos obsitos baka a zsebórával, hogy a pusztá szónak hitt, aki akart; hiszen így is akadt olyan hitetlen, aki egy egy talucska kitépett, hogy meggyőződjék nem-e valami kémiai uton jött létre ez a színváltozás. Bodrogköz eddig agy madárfajról már messze földön ismertek. Gratulálunk a kitünő vadásznak, aki e vidék hírnevét most már egy újabb madár-kitünőséggel gazdagította. Miként keletkezett ez a természeti tűnemény? valami kacér varju hölgy ballépése, vagy egyszerűen a természet játéka? Majd kisüti a tudósok, a kiknek a ritka ornithológiai lelet rendelkezésükre fog bocsáttatni. Tisztelt barátunknak pedig csak azt üzenjük, hogy ha akad majd olyan nebuló, aki széleskörű vadász kalandjai hallatára a falra csap a tenyerével, csak hivatkozzék erre a fehér varjura.

(Veszett kutya) barangolt az elmúlt héten Ujhely utcáin s a gimnázium környékén lakó

Toma Mihálynak 8 éves, *Lavotha Emilnek* 7 éves és *Rauternek* 14 éves fiát megmarta. A szerencsétlenül járt gyermekeket Párisba vitték *Pasteur* intézetébe. *Nagy György* városi állatvos szakvéleménye szerint a kiirtott kutya veszett volt.

(A honvédségi csapatok) nagy gyakorlatai szeptember 12—24 között *Pálháza* környékén fognak megtartatni.

(Névmagyarosítás.) A belügyminister Stern Ede varannai lakos vezetéknevének „*Csernyel*”-re kért átváltoztatását megengedte.

(Tüzek.) Az isten különös kegyelmének köszönhető, hogy *Varannó* mezőváros f. hó 6-án S. Patk v. Paks sorsára nem jutott. A nevezett napon éjjel után 1/43-ra a város kellő közepén egy házban, úgy látszik gondatlanságból, tűz ütött ki s pár pillanat alatt az egész város fényárban uszott. Mire az emberek összefutottak, már a szomszédház is égett s a keletkezett szél messzire hordta a tüzes sziporkákat. Rendes tüzoltósággal s kellő eszközökkel az utána következő három házat meg lehetett volna menteni s a tüzet lokalizálni. De egy fecskendővel bizony lehetetlen volt gátat vetni a féltelen elemnek. S még szerencse, hogy az utolsó ház, mely leégett, jó nagy távolságban állott az utána következőtől — s hogy szélcsend uralkodott, hogy a tűz alkalmával támadt szél nem öltött nagyobb arányokat, különben a felváros, ha nem az egész, menthetetlenül elvesz. Ennek a kedvező körülménynek tulajdonítható, hogy a lángok martaléka csak 5 ház lett, valamint lelkes emberbarátok valóban önfeláldozó fáradságának. De ha a sok fegyverfogható bámuló is hozzájárult volna a munkához többet is lehetett volna megmenteni. A tömeg legnagyobb része üres kézzel jött, a helyszínén levő víz csakhamar elfogyott s máshonnan való pótlására senki sem gondolt. Ily körülmények között *Füzesséry György*, *Peresalényi István* és *Szombathy László* dr. kitaró fáradsága nem volt arányban a csekély eredménnyel. Csak a szerencsétlenség idején lehetett tapasztalni a nagy hiányt, mely a tüzoltóság megszűnésével támadt. A városnak tűz ellen való biztossága most egy meglehetősen rossz fecskendőre s néhány vászon-kupára van bízva. A mai kor több előszeretettel gondoskodik az állat-, mint az ember védelméről. Alapítanak országos és fiók állatvédő egyesületeket s az olyan hasznos egyesületeket, mint a tüzoltóság, se kormányilag, se középpontilag, se vármegyeileg, se kerületileg, szóval sehogysem rendezik.*) Általános a panasz, hogy nemcsak nálunk, hanem a nagyobb városokban is, a tüzoltósággal, mint az árva gyermekkel édes keveset törődnek. — *Zsalobnáról* írják, hogy ottan a f. hó 5. és 6. közti éjjelen egy étellel telt csür kigyuladt s oly rohamosan terjedt a tűz, hogy rövid 20 perc alatt a lakóházak egész sora a melléképületekkel és az összehalmozott takarmánnyal együtt a bösz lángok martalékául esett. Ottásról szó sem lehetett, mert a házak e szerencsétlen községben ugyszólván egymásnak a hátán és a lehető legrendtelenebb sorban összevissza épültek. A borzasztó tűz csak az épületeket elválasztó ut mellett a következő sorban álló két lakóház tetőzetének leveletése által volt lokalizálható. Az elpusztult 16 lakóház közül csak 5 volt biztosítva. Miután rövid hét év alatt már harmadszor pusztult el a községnek egy része, kívánatos lenne, hogy a lakosok hatóságilag köteleztetnének tűzrendőri szempontból rendes és kevésbé tűzvesztes építkezésre. — *Csabalócz*, homonnai járásbeli községben is nagy tűz pusztított f. hó 5-én. Leégett 16 lakóház a mellék és gazdasági épületekkel, temérdek házbutor, élet- és takarmánymű. A kár mintegy 9000 ft. Jó része az elpusztult vagyonnak biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka, az eddigi nyomozás szerint szándékos gyújtás, melynek elkövetésével *Winkler Sám*i ottani lakos van gyanúsítva.

(Két falura szóló lakodalom) *Bánszkáról* írják, hogy oda e napokban vetődött vissza Amerikából egy paraszt legény, aki ezelőtt kilenc esztendővel hagyta oda szülőföldje szép határát. Most 24 éves és 5700 fnyi pénzkészletet hozott haza koldus szegény hajlékába. Nosza hát, első dolga volt asszonyt hozni a házhoz, hogy legyen kivel megosztani a dollárokat. Csapott pedig olyan lakodalmat, hogy két faluban két falu népet vendégelte meg, Bánszkat meg a menyasszony faluja népét. Csak magán Bánszkan három darab ökröt vágatott le, hogy jusson minden lakónak a peccenyéből. Itt is, ettek is a kontójára, akár egy követválasztáskor.

(Halálozás) Homonnán f. hó 6-án hunyt el végelgyengülésben *Steiner Lajos* 1848-iki honvéd s a IX-ik honvédszázalójának egyik érdemes tagja 82 éves korában. Nején szül. ugróczi Bánóczy Borbálan kívül nagyszámu gyászos rokonsága gyászolja halálát. A boidogultnak Homonnán lakó bajtársai nemzetiszíni szalagos koszorut tettek sírjaira. Nyugodjék békében!

(Farkasok garázdálkodása.) Reg. Huttáról írja tudósítónk, hogy ottan a falutól alig félórányira farkasok támadták meg a kint legelésző lovakat.

*) Tudósítónk e pontnál bizonyosan téved, mert a tüzoltóság ügyének rendezését vármegyénk sürgős végzendő sorába

Bárny Mihálynak két lova volt a legelőn egy-máshoz voltak láncolva és nem menekülhettek. A farkasok az egyik lovat megették, a másikat bántatlanul hagyták. A gazda úgy találta remegő lovat, melyhez még oda volt nyögözve a felfalt lónak két lába. A farkasok több borjut is összemarcangoltak.

(A 7-es szám.) Ha a szentírás lapjait forgatjuk, számtalanszor találkozunk a 7-es számmal. Mindjárt a teremtés vele kezdődik. Hat napon teremté Isten a mennyet és földet, a 7-iken megnyugovék 7 évig szolgált Jákob a szép Rákhelért. Fáraó 7 kövér és 7 sovány tehénről, 7 teli s 7 üres kalászlól álmodott. Az Ur a vizeket Egyiptom földén vérré változtatta s e csapás 7 napig tartott. 7 csapással látogatta meg Jehova Egyiptom népét; kiköltözésük előtt 7 nappal ették Izráel fiai a kovásztalan kenyeret; Noé 7 pár tiszta alatot s 7 pár madarat vett be barkájába. Salomon templomának építése 7 évig tartott, 7 unokája vala az istenfélő Tóbiásnak; Dániel 7 oroszlin közé dobatott; Szt. János jelenésében 7 csillagról, 7 pecsétes könyvről, 7 szarvu bárányról, 7 szemről, 7 ugráról, 7 trombitáról és 7 fejű állatról tesz említést. A 7-es szám még a klasszikus ókorban is többször szerepelt. Ki ne hallott volna a világ 7 csodájáról? A lírán 7 hur volt; 7 vitéz viott Théba előtt; e városnak 7 kapuja volt; Görögországnak pedig 7 bölcsé. Homer születése helyéért 7 város vetekedett. A Nilus a tengerbe 7 torkolatlan szakadt; 7 halmon emelkedék az egykori világváros, a hatalmas Róma. Az égen 7 csillagzat tündökölt; a szivárványnak 7 színe van; a német császárt ez előtt 7 választó fetedelem választá; a 7 éves háború szerzett a porosz Frigyesnek nevet. Eszkilustól 7 tragédiát bírnak, Szofoklestől szintén 7-et. A hunok 7 vezér alatt jöttek az országba, a magyarok szintén 7 alatt. 7-en esküvének hűséget Árpádnak, Erdély címe rében 7 vár látható. Heten voltak a gonoszok. Hát annak a 7 vitéz svábnak ki ne halotta volna a hírét, kik egy iszonyu piszkafával indítottak háborút egy nyul ellen?

(A drágakövekről) azt mondja egy régi hagyomány, hogy minden hónapnak megvan a maga ékköve. A régiek hozzá még azt is tartották, hogy aki szerencsés akar lenni egész életében, viselje magán mindig annak a hónapnak az ékkövet, amelyben született. *Január* ékköve a *gránát*; hűséget és állhatatosságot jelent. *Február* az *ametiszt*, mely az őszinteséget jelképezi. *Március* a *rubint*, mely bátorságot és lélekjelenléte fejez ki. *Április* a *gyémánt*, az ártatlanság jelképe. *Május* a *smaragd*, boldog szerelmet biztosít. *Június* a *zafir*, amely egészséget és hosszú életet jelent. *Július* a *karneol*, mely lelki békét jósol. *Augusztus* az *onix*, az elmúlt boldogságnak emlékköve. *Szeptember* a *krizolit*, amely óvszer az örülés ellen. *Október* az *opál*, melynek jelentősége a remény. *November* a *topáz*, ez hűséget jelent. *December* a *türkiz*, amely sikert és szerencsét biztosít annak aki bizik benne.

(Az orsz. színésziskolában) a beiratkozások f. évi szeptember 5-én. csütörtökön, d. u. 3 órakor kezdődnek, s három napon át, minden délután 3—5-ig tartanak, s így szeptember 7-én, szombaton fejeztetnek be. A jelentkező növendékek *fölvételi vizsgálat* szeptember 9-én tartatik, és pedig az operára jelentkezőké d. e. 12 órakor a m. nemz. színház színpadán, a drámaké ugyancsak szept. 9-én d. u. 3 órakor az orsz. színésziskola helységében (keresési ut 1. sz. nemz. színház bérháza, III. emelet.) A *fölvételi kellekek*: Színpadias csinos alak, tiszta kiejtésű csengő hang, s kifejezett testi alkotás mellett melyről a fölv. vizsgálaton jelenlevő, orvos ad véleményt, legalább 18 éves kor a férfiaknál s betöltött 16 év a lányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. Szükséges továbbá annyi műveltség és iskolai képzettségről szóló bizonyítvány, mennyit a megjelölt korban minden művelt ifjútól megvárhatni. Azok, kik nem szülik vagy gyámjuk kíséretében jönnek, a szülők vagy gyámok *írásbeli bejegyzését* tartoznak magukkal hozni. A jelentkező növendékek csak törvényes *családi nevükön* irat hatják be magukat. Arra pedig előre is figyelmeztet az igazgatóság mindenkit, hogy a beiratási és fölvételi díj 6 ft a beiratásnál *azonnal befizetendő*, fölvételi esetén pedig az évi tandíj: drámánál 30 ft, operánál 70 ft, első évharmadi részlete, melynek fizetése alól *első éves növendék föl nem mentetik*. Végül szükséges megjegyeznünk, hogy az *operai szakra* csak oly jelentkezőket veszünk fel, kik a *zenészet* osztály magánének tanfolyamából, 3 osztálynak sikeres elvégzéséről (a mi megkivántatott feltétel ugyan, de egymagában az operai osztályokba való belépésre nem jogosít) bizonyítványt mutatnak fel, vagy annyi készütséget tanúsítanak, mennyi ezen osztályokban megkivántatik, mely esetben a kir. zeneakadémiában magánvizsgálatot tehetnek, s az ennek folytán nyert bizonyítvány alapján az orsz. színésziskola *első operai osztályába* vétethetnek. Az igazgató nevében: *Dr. Váradi Antal*, az orsz. színésziskola titkára.

(Értesítés.) Az eperjesi ág. evang. kerületi kollegiumi jogakadémián az 1889—90. tanévre a beiratások f. é. szeptember 1-től 9-ig teljesítettek, az előadások pedig szeptember 10-én veszik kezdetüket. A jogakadémiai hallgatók vallásfelekezése-

külömbőség nélkül részesülhetnek a kollegium kezeleiben fennálló konviktus és alumneum kedvezményeiben. Az ezekre nézve megálapított díjak, mindig félévénként értve, a következők: alumneumi ebéd és vacsoráért 22 ft 50 kr, konviktusi ebéd és vacsoráért 31 ft, alumneumi ebédért 11 ft 50 kr, konviktusi ebédért 19 ft. *Az igazgatóság.*

Az *Építési Tanácsadó* című vállalatból, *Gonda Béla* miniszteri műszaki tanácsos és műegyetemi magántanár e közérdekű műveiből megjelent a 4-dik füzet, melynek tartalmát az ács-, asztalos-, bádógos-, cserépfedő-, lakatos-, mázó-, üveges-, kárpitos-, parketozó-, táviró- és kumunkára vonatkozó építési feltételek, továbbá a körüti és vízi építkezésekre vonatkozó általános s az utépítésnél előforduló föld- és sziklamunkákra vonatkozó részletes feltételek képezik. A füzetek a frankfurti vásárcsarnok sikerült homlokzati és keresztmetszeti rajza van mellékelve. — Az Építési Tanácsadó megjelenik 2 éves füzetekben. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetni szintén lehet rá és pedig egy évre (18 füzetre) 5 ft 30 krral, félévre 2 ft 70 krral. — Az előfizetés vagy megrendelés Ifj. Nagel Ottó könyvkiadóhivatalába Budapestre, Muzeum-körút. a Nemzetiszínház bérházában, küldendő.

A közönség köréből.

— Alak s tartalomért a beküldő felelős. —

A «Zemplén» augusztus 4-iki számának «Különfélék» rovatában «Tűz volt» cím alatt egy közlemény jelent meg. Ezen közleményben az augusztus 1-én történt tüzeset van elmondva s ekként végződik: «A tüzoltók ezuttal tapasztalt működése bizony kevés pirotechnikai jártasságról tanuskodott, felismerhető volt, hogy az okszerű védekezés alapfogalmaival nincsenek tisztában. Ugy látszik, a közönség körében nyilvánuló aggodalom, hogy e nagybecsű intézmény, az egykor kitűnően szervezett, lelkes egyesület rohamos hanyatlásnak indul — komoly alappal bír. Mely aggasztó körülményre kötelességünknek ösmnrjük városunk intéző-köreinek figyelmét idejekorán felhívni».

Ezen közleménynek azon részével, mely a védekezést bírálja el s a tüzoltó-egylet működése felett pácát tör, nem foglalkozhatom, mivel az észlelt hiányokat melyre az ítélet alapították, közlő fel sem említi. Már pedig meg nem okolt kritikával technikailag foglalkozni nem lehet.

Ami az egylet rohamos hanyatlását illeti, erre, mint az egylet 15 éves fenállása óta annak egyik vezetője, nyugodt lelkiismerettel kijelentem, hogy az aggodalomra nem adhat okot; mert az egyletnek 50 önkéntes tagja van, a kik közül a legutóbbi tüzeset alkalmával 35-en részt vevő ruhában, részint — mivel idejök nem volt az átöltözökre — polgári ruhában nemcsak a tüz lokalizálásig, de a tüz teljes elűritéséig a legadobb fáradsággal működtek. Mert az egylet kezeleiben a fegyelem és szervezet ugyanaz, ami az ez előtti években volt, sőt az összetartás, mivel most az iparos-osztály veszt ezen emberbaráti küzdelemben, sokkal erősebb, mint mikor heterogén elemek voltak együtt. Mert végre a lelkesedés most is a legmagasabb fokon áll a tagokban, minek legfényesebb bizonyítéka, hogy a védekezési nehéz munkákban teljes számban vesznek részt s nem kímélve időt, mi pedig — főleg egy iparosnál — pénzt képvisel, nem kímélve a sajátjokból vásárolt ruházatot, mi megcsik, hogy egy tüzesetnél teljesen tönkremegy, sőt nem kímélve egészséget és sokszor az életet sem, állanak szembe a vészszel; már pedig oly egyletről, mely minden anyagi haszon nélkül, sőt kiadással áldoz embertársai jóvoltáért, nem lehet azt mondani, nincs meg a lelkesedés s rohamosan hanyatlásnak indul.

A közlemény írója nagy szolgálatot tehetett volna az intézménynek, ha elmondta volna az általa tapasztalt, s a tüzoltás technikáján alapuló, hiányokat*, mert alkalmat adott volna az egyletnek az okszerű védekezés alapfogalmainak megismerésével nem ugyan a pirotechnikában, hanem a tüzoltás technikájában való jártasság elsajátítására**).

Különböleg legyen megjegyzendő a közlemény tisztelt írója, hogy e meg nem érdemelt bírálat az önkéntes tüzoltó-egylet tagjait működésükben elkedvetleníteni nem fogja, s jövőben is minden egyes tag, legjobb tudása szerint, meg fog tenni mindent, mit polgártársai élet- és vagyonbiztonságának érdeke megkövetel.

S. a. Ujhely, 1889. aug. 9.

Dókus Gyula,
főparancsnok.

*) Szívesen: például az elhagyott épület közvetlen szomszédságában lévő Rác-féle ház, mely ha esetleg kigyulad, a tüz feltartóztatlanul tovább terjed, a tüzoltók részéről alig részült védelemben, úgy, hogy az egyetlen tüzoltó, aki a háztetőn dicsegetre méltó kitarással küzdött, sem jel, sem kérelemre vizet nem kapván, kénytelen volt a védelemmel felhagyni és saját életét menteni: a tüzoltók pedig, ahelyett hogy a felekedővel segítségére lettek volna, a már lángokban álló objektumra vesztgették erejüket, mely a tüzet sem megszüntetni, sem mérsékelni nem volt és nem is lehetett képes. A szemtanúk a gyári munkások közreműködésének, a szél enyhülése és fordulatának tulajdonították a jó szerencsét.

Különböleg az egyesület kedvező állapotáról örömmel értesülünk és megjegyezzük, hogy a közérdek által vezérelt felszólalásunk, távol minden személyes jellegű vonatkozástól, egyedül a közveszedelem idejekorán megelőzni törekvő ovatosság, mely bizonyára időszerűbb ily alkalommal, mint midőn már a baj megcsik.

** Technika = műépítéset, műerő, hidrotechnika = vízépítéset, tárgyilag a víz el- vagy oda vezetésére, terjedésének megállítására szolgáló építmények; elvontan = maga a tudomány, az egyöntetű elvek összessége, ennek keretében az eszközök helyes alkalmazása a technika elvei szerint. Epen így a pirotechnika = tüz elleni építkezés, tüz elleni védekezés; használatjában átvitt értelemben a tüzijáték elnevezésére is. Így talán megértjük egymást. Szerk.

CSARNOK.

Hogyan bánunk házi állatainkkal.

(Folyt.)

És mi lesz ennek az eredménye? Az, hogy lesz kutyadónk s lesz *ab-düh* is s az e nemü adó ellenzőinek igazuk leend, mert az új teher nem lesz alkalmas kellőképen szolgálni a kitűzött célt. Bizonyára úgy van, mert a csekély mérvű kutyadónk nem fog eredményre vezetni, azt csak a lehető legnagyobb adó mellett érhetjük el.

Engedtessek meg nekem uraim és hölgyeim, hogy nézetem védelmére néhány statisztikai adatot soroljak elő.

Az állategészség rendőri szempontból kitűnően szervezett Baden nagyhercegségben, a kutyadónk a következő számokkal van kimutatva.

A régi, alacsony adó mellett *védjegy* nélkül megbetegedett:

1871-ben	18 kutya, 1 macska;
1872-ben	37 » 1 ló, 1 szarvasmarha;
1873-ban	37 » 3 » 2 » 1 sertés;
1874-ben	50 » — » 1 » —
1875-ben	43 » 2 » — » 1 sertés;

Ettől fogva az adó tetemesen fölemeltetett s behozott a kutya *védjegy*, mely eljárásnak áldásos hatása a következő csökkenő betegülési esetek felsorolásában nyilvánul:

1876-ban	28 kutya, 2 ló, 1 szarvasmarha;
1877-ben	3 » — » —
1878-ban	4 » — » —
1879-ben	2 » — » —
1880-ban	2 » — » —
1881-ben	2 » — » 1 macska;
1882-ben	3 » — » —
1883-ban	2 » — » —
1884-ben	2 » — » —

1885-ben már egy eset sem észleltetett. 1872-ben két ember, 1875-ben öt ember halt meg viziszonyban; ellenben 1876-tól egy betegülési eset sem fordult elő.

En itt csak egy példát hoztam fel, hogy az adó hatását az *ab-düh* terjedésére megvilágítsam; azonban ugyan ily fényesnek mondható az eredmény Szászország és a bajor földön is, míg ellenben Párisban és vidékén, hol kutyadónk nem létezik, *Pasteur* szerint 1878-tól 1883-ig tehát hat rövid év alatt 515 ember lett dühös vagy gyanus eb által megmarva, kik közül 81 az az 13,5% vesztett el évenként ez iszonyu betegségeben.

Azon kérelemmel fordulok tehát gyöngéd érzelmű hölgyeinkhez, miszerint a humánitás, saját és családok jóléte s általánosságban véve az ember hű kísérelésének, valamint különösen saját kedvenceink érdekében a férfiaknál oda hatni méltóztatnának, hogy ezen behozandó adó a lehető legnagyobbra szabassék.

A közigazgatási hatóság szent kötelessége lesz azután, hogy az így befolyt nagy összeg miként fordítsák a kutyák felügyeletére s netán szükséges állatrendőri intézkedések megtételére.

* * *

Sok más tulajdona mellett, velünk emberekkel, közös végzete az állatnak az is, hogy képes megbetegedni, mindazonáltal avval a nagy különbséggel, hogy szimulálni képtelen. Nem affektálja a betegséget sem szánalom gerjesztés, sem tetszelgés, sem pedig naplopás céljából; e szerint ha egy állaton betegségi tüneteket látunk: meglehetünk győződve, hogy az beteg, igazán beteg.

Nagy dolog az, amidőn tej, vaj és sajt szállítónk egyszerre csak beszünteti tevékenységét, vagy éppen bucsut akar mondani ennek a rossz világnak. Nem csekélyebb baj, ha egy ló unta meg a szolgálatot s későül rögtönösen 2 ft 50 krra leszállítani, külföldben talán vagyont érő értékét. Hát bizon ilyenkor drága a jó tanács s kapkodunk is utána fűhöz-fához. Nem sokat törődünk vele ki s hogyan nyújtja a segílyt, ha csak tehenünk újból tejel s lovunk ismét szekér elé fogható.

Minden szakmának mint minden művészetnek, a zenének úgy mint a festészetnek, a költészetnek mint az építészetnek megteremnek mesterei de kontárai is, azonban egyiknek sincsen anynyi — gomba módra nőtt diletánsa, mint általánosságban a *gyógyászatnak*, de különösen az *állatgyógyászatnak*.

Embereket gyógyító kartársaim, ne vegyék zokon, ha kissé az ő mezejökre is elcsapongok, hiszen működésünk között nincs oly nagy különbség; ha csak azt nem veszem annak, mit valahol s nyomtatásba olvastam: hogy «bűnös patienteik» csak nekik lehetnek.

Isteni érzés is lehet az valamin vagy valakin segíthetni, annál inkább, mivel többnyire igen olcsón jut hozzá az illető, mert tanácsával mindéig csak másnak szolgál és vajmi ritkán próbálja meg tudományát tulajdonán, vagy éppen *drága éjten*.

Ha én törvényhozó volnék, sokkal szigorúbb törvényeket hoznék az állat-, mint az ember kuruzslók ellen. Nem mert magam is állatorvos

vagyok, (hiszen akkor nem lennék az) de mert az ember oltalmazhatja magát kinzói ellenében s midőn azok képtelenek segíteni — számlájokra és terhekre — gyógykezelheteti magát hivatásszerű orvossal. A szegény állapot azonban nem védekezhetsz, még csak nem is panaszkodhatik a rajta *megcselekedett* gyógymód miatt; még kevésbé élhet ellenvetéssel s ha egy jó rugás, harapás vagy döféssel, nem szerez magának elégtételt, kénytelen lenne megest szivtelen emberekhez fordulni. Nem teszi; tőr és hallgat! Tán jobb is így neki.

Nem lenne érdektelen minden *typus* ösmerni azok hosszú sorából, kik anyagi előnyök mellett, vagy a nélkül, szentelik tudományos ösmereteik bő tárházát a szenvedő állatvilág fájdalmanak enyhítésére.

Kisértetbe jöttem, ne mutassam-é be ezuttal, összegyűjtött *állatorvosi képeim* teljes sorozatát? De több rendbéli oknál fogva elállottam e szándékomtól s csak egyes képeknek közzétételére szorítokozom, vizsgálni óhajtván a talajt és hangulatot esetleg nagyobb vállalat érdekében.

I. Kép.

Ime uraim és hölgyeim! Itt látják önök az *érvágás* nagymesterét. Izmos kezében szorongatja rozsdás műszerét, melyet — mint általános hatású ártatlan szert — gyöngéden alkalmaz: betegek és egészségesekek, elevenek és holtakon. Támadása ellen nem biztos egy véredény sem lett légyen az ütő, avagy visszer. Eret vág ő szájbán, orrban, fejen, nyakon, szügyön, hason, lábon sőt még a farkon is. Néha megelégszik pár kanállyal, de néha literszámmra méri az élet pótolhatatlan nedűjét, keveset törődve, vajjon mennyi maradt meg a szegény áldozatban. Valóságos emberi alakot öltött vérszopó.

II. Kép.

Ezen egy kevésbé herkulesi tudákos csalafintas ábrázatu alakot lesz szerencsém bemutatni.

Jellegetes arckifejezése logikus gondolkodásra vall. Ez az ur azon cáfolhatlan elvből indul ki: hogy tápanyag nélkül semmiféle állat nem élhet meg s miután tápanyagot a szájon át szed az állat magába, következésképen, minden étvágytalanság oka a szájbán vagy. Nemde az orvosok is mindenek előtt nyelvét vizsgálják meg betegüknek? Tehát ki vele! De miután a csökönnyös oktalan barom ezt jószántából tenni nem akarja rábeszélésre nem hajt, kénytelen erősebb argumentumhoz folyamodni és száját erőszakkal felnyitván a nyelvet kiráncigálni. Volt már rá eset, hogy az ily módon kiöltésre kényszerített nyelv sehogy sem akart többé rendes helyére visszatérni.

Most azután bő bonctani ösmereteinek alapján csakhamar észreveszi művésznünk, hogy a nyelven rendellenes képződményű mirigy kinövéssek vannak, melyek, mint az évést *mechanice* gátló akadályok, onnan eltávolítandók.

Ezen képződményeket jelesünk *sab* névvel nevezvén, mi is bátran keresztelhetjük *öt sab-metszőnek*.

Rendelkezésre álló műszerei a lehető leg egyszerűbbek: bicska és egy tü, s ezen egyszerű szerszámokkal képes ő igazán nagy dolgokat művelni s nagy eredményeket érni el.

Sebtén neki megy ezen pokolbeli szörny a képződményeknek, tüvel és bicskával össze-vissza szurkálja és vágja azokat, valamint a szápadlást is; csak a gondviselés őri a szegény állatot, ha hogy szápad ütőre fel nem vágatik s el nem vérzik. Miután ezen beteges részek kellőképen megdolgoltattak, még felibe sóval jól bedörzsöltetnek, lovaknál ezen kívül — rágicsálás szempontjából — izgatószerekkel befent zabla adatik a szájbá.

Ne kérdezzük, milyfoku gyuladást kap az ilyenkép megkínzott testrészt, de azt biztosra vehetjük, hogy minden kedve elmegy a szegény paciensek megromlott gyomrát egyhamar takar-

mánnyal terhelni meg s így elég ideje van az esetleg hurut által bántott gyomornak a száj begyógyultáig rendes állapotába térni.

A beteg tehát meggyógyul, az étvágy visszatér és a tulajdonos örül; örül, mint a bolond a fülének.

De egészen más vége van ám a nótának, ha a baj nem ily sima lefolyású, ha a műtét nem sikerült, vagy a tulságosan kihuzott nyelv nem akarendes helyére térni s különösen, ha a szápad ütőerének kettévágása folytán az állat elvérzett. A magát kártalanítani óhajtó tulajdonos könnyen talál bizonyítványt kiállító állatorvost s az istállóban barátságos egyetértés mellett kezdődött jelenet a törvényszéki csarnokban leli folytatását és végét.

Látjuk ebből is, hogy ezen *művészek* legjobb ügynökei nemcsak a hivatásszerű állatorvosnak, de az ügyvédöknek is.

Ügynökségi tisztök teljesítéséért egy jó és praktikus tanácsos szolgálók *két dissz. kollegának*: az állategészségügyről szóló új 1888-ki törvények VII. részének 62., 71. és 77. §§ ai ugyanis 100 frt pénzbiroságot röv mindazon nem hivatottakra, kik beteg állatokon véres műtétet tenni merészkednek.

Tehát legyetek óvatosak kontár kartársaim!
(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A cukorrépa szállításához.

— Ajánlva a vármegyei gazdasági egyesület figyelmébe. —

A vármegyénkben felállítandó cukorgyár létesítésére vonatkozó tanácskozásoknak egyik pontját képezte, hogy a termelt répa vasuton való szállítás esetén ne csak a pályaudvarokon, hanem a termelési helyhez esetleg közelebb eső órháznál nyílt pályán is feladható legyen. A cukorrépa szállítása határidőhöz van kötve, arra az időre esik, midőn a gazda őszi vetéssel lévén elfoglalva igás erjeje tulságosan igénybe van véve. Uthálózatunk csekély és silány. Tehát azok, kik mezei utak használatára vannak utalva esős ős esetén a beszállításnál nehézségekkel fognak küzdeni, mert gazdaságaink legtöbbje külterjes kezelés folytán nincs a kellő igaerővel ellátva. A cukorrépa, a magterményekkel szemben, arát súlyához viszonyítva igen csekély értékkel bír, s ha beszállításához pénzes fogatot alkalmazunk, a szállítási távolság, illetve díj, az elérhető tisztajövedelem igen nagy hányadosát képezheti. Pénzértékben kifejezve 1 fuvar 10 mm. val ér 8 ftot, ennek szállítási díja 20—22 kilométerre 2 ft, 8—10 klmterre 1 ft, vagyis az érték 12⁵/₁₀₀, esetleg 25⁰/₁₀₀ tőlíját is teheti. Így keznünk kell tehát a szállítási távolságot s az ebből eredő fuvardíjat is a minimumra leszállítani, s ezáltal a cukorrépa termelés jövedelmező voltát emelni. Sok esetben ez a nyílt pályán való feladásnál elérhetővé válik.

A szerencsi cukorgyár rohamosan közeledik épülésének befejezéséhez;*) a termelőket a beszállítástól alig két hónap választja el, s a fent jelzett könnyítés elérhetéseért eddig mi sem tétetett.

Elérkezettnek láttam az időt, hogy az intéző körök eme körülményre figyelmeztessenem, s a gazdasági egyesületet, a cukorgyár vezetőségét és mindama befolyásos egyéneket, kiknek ezen mezőgazdasági iparág létrejöttét köszönhetjük, a vasszállításoknál teendő lépések mielőbbi megtételére épen ezen gazdasági ág érdekében felkérjem; nehogy az esetleges huzavona miatt, ami ily tárgyalásokkal karöltve jár, az idej aszály folytán különben is nehéz helyzetbe jutott gazdaközönség ettől aremélt előnytől is elmaradjon. **D. A.**

*) Erről részletes tudósítást adunk jövő számunkban. Szerk.

Nyílt-tér. *)

Fischer Győző

városligeti testgyógyászati és hidegvizgyógyintézet Budapest, Hermina-ut 1525.

(ezelőtt dr. Fischhof féle vizgyógyintézet).

Az intézet gyönyörű parkban, emelkedett helyen fekszik. Berendezése első rangú, a lakásokról, kényelemről, szórakozásról minden képen gondoskodva van. Levegője, vize kitünő. A gyógyintézetben gyógyítatnak mindenféle **izületi és csontbaj, gyuladások, ficzamadások, törések, izület merevülés, zsugorodás, csontgörbülések, a térd és láb sokféle elferdülése, hátgerincz görbülések, tyukmell, ferdenyak** veleszületett **ficzamadás**. A végtagok **viszértágulása, vastagodása**. — **A hátgerincz sorvadás** (tabes dorsalis) **Charkotnak**, a hírneves párisi tanáruak legújabb elvei szerint és füző által is sikerrel gyógykezeltek.

A hidegvizgyógyászati osztályban minden ilyen kezelést igénylő beteg felvétetik. A betegek **benlakók** vagy **bejárók**. Prospektus ingyen. Hozzáim intézett írásbeli felhívások ajánlva küldendők. 2—2

35815. szám.

Rendelet.

Novák Venczel Nagy-Viskán (horovitz-i kerület, Csehország) 1825-ik évi szeptember 6-án született egyén körülbelől 38 évvel ezelőtt fenti tartozkodási helyéről eltávozott s mint asztalos-segéd Magyarországra, Tokajba indult, a mely idő óta az illető föl nem található. Ennek alapján növérenek, Hudlicka Annának megkeresése folytán esetleges elhalálozásának kipuhatólása végett az eljárás megindított, gondnokául pedig Dr. Hubna J. horovitz i ügyvéd rendeltetett és Novák Venczel, ugyszintén minden ember, a ki nevezettnek hollétééről tudomással bír, az említett törvényszéknél **1890-ik év július hó 15-éig** jelentést tegyen; a határidő lejártá után, kedvezőtlen eredmény esetén újbóli köröztetése fog foganatba vétetni.

A cs. és kir. kerületi törvényszéktől.

Prága, 1889. július 27.

A törvényszék elnöke.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerk.

Szerkesztőségi posta.

N. urnőnek Patak. A kérdett ügyben levelet irtunk. Szerencsének. Köszönettel vettük, — örömmel adjuk.

M. Gy. urnak Páris. A kívánt „passe-partout“-ra vonatkozó akkreditálást teljesítjük, csak sziveskedjék tudomásunkra hozni: milyen formában (talán közokirat formájában) tekintí hitelesnek szerkesztőségünk akkreditumát az ottani hatóság.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: **DONGÓ GY. GÉZA.**

Kiadótulajdonos: **ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ.**

HIRDETÉSEK.

FAIRBANKS-MÉRLEGEK

az egész világon a legtökéletesebbnek elismert mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százas rendszerűek, rendkívül érzékenyek és **tolósúlyyal** vannak ellátva.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük-nél fogva az összes világkiállításokon az első díjat nyert **legkitünőbb mérlegek.**

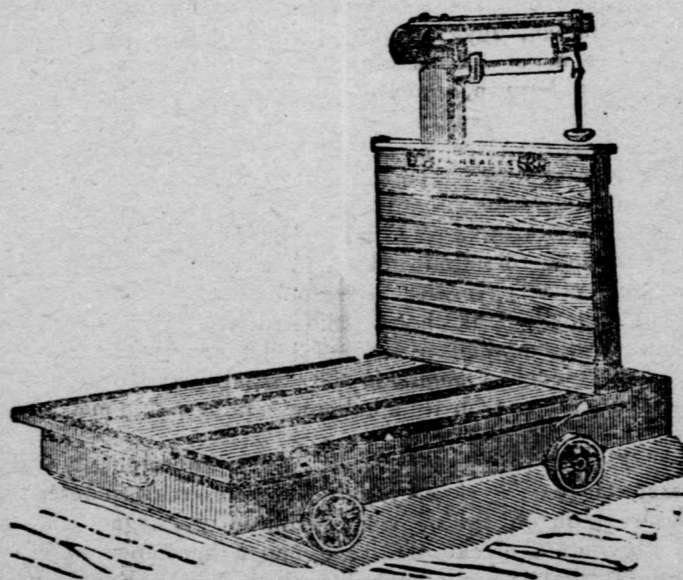
A jutányos árakban — melyek súlyokkal számított **tizedes mérlegek áruinál nem magasab-** bak — a hitelesítés, csomagolás és vasutra való feladás költségei befoglaltatnak. Gazdasági szekér- és szák-mérlegeink, valamint marha-mérlegeink a legkedveltebb mérleg-szerkezetek.

Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.

Czím: **Oszt.-magyar Fairbanks-társaság mérleg- és gépgyára John Blook vezérigazgató**

Budapest, Andrássy-ut 12.

Arjegyzékkel és felvilágosítással szolgál a központi iroda. Gyár: **Ujpest — K. Megyer.**

Hirdetmény.

S.-a.-Ujhelyben egy zongora és francia nyelv tanítónál ki előkelő házaknál órákat ad, s kinél jó családok gyermekei teljes ellátásban, zongora és francia nyelv tanításban részesültek, hajlandó ez idej tanévben is 2-3 fiu vagy leány gyermeket elfogadni. Mihez tartás szempontjából felkéretnek a szülők jó eleve intézkedni.

Bővebben tudakozható **Lóvy Adolf** ur könyv- és zenemű-kereskedésében.

Sirkövekre feliratok vése és aranyozása

SIR-EMLEK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Fütczán, a „Vörös ökör” vendéglő épületében.

MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,
GRANIT, SZIANIT

és homokkő sirkövet.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

Sirkövek újabb terveze

Jutányos áron készítemek.

Sürgőnycim:
Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldeték.

Tk. 1701/889. sz.

Póthirdetmény.

Öz. Bakula Józsefné mint k. fia Bakula Pál t. és t. gyámánya végrehajtónak Hornyák György elleni kielégítési végrehajtási ügyében 1879. 89. tk. szám alatt beadott kérelem következtében a végrehajtási árverés utóbb nevezettnek a nagy-csebbi 125. sz. tjkvben A. I. 1. sor 511. hr. sz. a. felvett ingatlan vagyonára 114 frt tőke, ennek 1874. január hó 1-től járó 8% kamatai 27 frt perbeli, 12 frt 95 kr. végrehajtási már megállapított, valamint 9 frt 25 kr. jelenlegi és a még felmerülő költségek kielégítése végett elrendeltetik, amennyiben pedig fentnevezett végrehajtónak ugyanazon ingatlanára az 1313/89. tk. sz. árverési hirdetéssel Bodajla Mihályné javára az árverés elrendelve és f. évi aug. hó 14-ik napjának d. e. 9 órája N.-Csebb község házához kitéve van, ezen újabb végrehajtónak a most jelzett korábbi végrehajtóhoz való csatlakozása kimondatik, egyszersmind ezen póthirdetmény azzal becsáttatik ki, hogy az 1313/89. tk. sz. árverési hirdetéssel elrendelt árverés Bakula Pál végrehajtó érdekében is megtartani fog.

Miről: 1) Pólyai Géza korábbi végrehajtó ügyvéd, 2) végrehajtást szüneteltetett képviselő Vasily János ügygondnok N.-Mihályban, 3) újabb végrehajtó képviselő Bertalan Füzeses Bertalan ügyvéd Füzeses Bertalan értesítettnek.

Kelt a n.-mihályi kir. járásbírósa mint tkkvi hatóság-nál 1889. évi július hó 24-én.

KAPY, kir. aljbíró.

265, 421, 413/1888. sz.

Arverési hirdetmény.

Alólírott kir. végrehajtó az 1881-ik évi LX. törvény-cikk 102-ik §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szerencsi kir. járásbírósa 2939, 4314, 4333/1888. p. számú végzési által Moskovics S. 436 frt 60 kr., Grosz Miksa 481 frt 60 kr., Lesko András 32 frt 20 kr. javára Lesko János és Gál József ellen 950 frt 40 kr. tőke, ennek különböző lejárat napjától számítandó 6%, kamatai s eddig összesen felszámítandó perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási és kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1885 fitra becsült 2 ökrösszeker, 1 lovaszeker, 2 vaska, 2 cséplőgép járgánnyal, 4 ökör, 4 ló, 2 tehén, 1 úszó-tinó, 132 kereszt szálmás zabból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatk.

Mely árverésnek a 4323/1888. p. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Zomboron, végrehajtást szüneteltetett lakásán leendő esküzlésére 1889-ik évi augusztus hó 14-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárul alul is eladati fognak.

Kelt Szerencsen, 1889. évi július hó 18-ik napján.

Hegymeghy László,
kir. bírósági végrehajtó.

Az

ERDŐ-BÉNYEI GYÓGYFÜRDŐ

melynek rendkívüli gyógyereje **vasgálic-timsós** tartalma igen erős vize biztos **gyógy-és enyhítő szer** zsongó és erősítő hatásánál fogva mindennemű **görcvénykóros, csúzos és köszvényes** bántalmaknál, valamint **női betegségekben** és **bőrbajoknál**

még csak f. évi szeptember 15-éig
lesz nyitva.

Augusztus 15-étől bezárólag szeptember 15-éig a t. vendégek

szőlő-kurát

használhatnak, a legjobb és legfinomabb hegyaljai **csemege-szőlőből**. — Auguszt. 15-étől a szobák **fél árban** kaphatók.

Ételek és italok a legjobb minőségben olcsó áron.

Vasuti állomás: **Liszka-Tolcsva**, a m. észak-keleti vasut vonalán, hol kocsik mindig kaphatók.

Tisztelettel
Schwinger Sándor,
fürdő-bérlő.

TK. 1716. szám.
1889.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagy-mihályi kir. járásbírósa mint tkkvi hatóság közhírré teszi, hogy a felső-magyarországi népgazdasági kölcsönös hitel- és takarékegyesület mint szövetkezet végrehajtónak néhai Zetkolics Jánosné örökösai végrehajtást szüneteltetett elleni 178 frt 30 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a n.-mihályi kir. járásbírósa) területén lévő Sámogy községében fekvő, a sámgoyi 35. sz. tjkvben A. I. 1.—18. sor (271—273.) 330, 362, 437, 514, 629, 797, 884, 908, 995, 1058, 1155, (1248—1250), 1422, 1495, 1571, 1649. és 1727. hr. sz. a. felvett s Zetkolics János nagykoru, Zetkolics Mihály, György, András és Zsuzsanna kiskorukal tulajdonúul jegyzett ingatlanára az árverést 1419 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi október hó 24-ik napján d. e. 9 órákor Sámogy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladati fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 142 forintot készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árrólyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bántépénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a n.-mihályi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságánál, 1889. évi július hó 29-én.

Kapy,
kir. aljbíró.

Legjobb asztali- és üdítő-ital.

Hazánk legkedveltebb

savanyuvize

A MOHAI

ÁGNES

FORRÁS,

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő felsége József főherg. és ő felsége Milán szerb király

— asztalán rendszer itallal szolgál. —

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is ép úgy mint hazánkban általánosan a kolera megbetegedés ellen praeservatív gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóinak, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógy-czélakra, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják, kérjük azt rövidítő

ÁGNES

forrás néven kiszolgáltató. — A nagyérdemű közönségnek ásványvizünkét szives jóindulattal ajánlván, maradtunk teljes tisztelettel az ÁGNES-forrás kutkezelősége Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszerárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár

ÉDESKÜTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványviz-szállító

BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Raktár Sátoralja-Ujhelyt: Behyna testvérek, Szentgyörgyi Vilmos és Malártsik György urak kereskedésében.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző beteg és gyulladt foghust gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését megakadályozza; a szájbűzt azonnal megszünteti napontai használatnál

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valódi

Dr. POPP világ-Anatherin
hírű SZÁJVIZE

kétszer oly nagy palaezokban mint eddig.

Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat ges és szép állapotban tartja. mely folyton egészség.

Dr. POPP Anatherin fogpasztája mely jobb és legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús meg-erősítésére.

Dr. POPP fogpora regyogó fehérségű fogakat kölcsönöz anélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománcát megsértené.

Dr. POPP növényzappana a legjobb gyógy-pipere-zappan, mindennemű bőrkütsékek ellen és különösen furdókhöz.

Dr. POPP NAPRAFORGÓ (szap) (nem glicepana rin.) A legújabb és a legfinomabb divat-pipere zappanok. A bőrt bársnyfinomná teszi.

Árak: Anatherin-szájvíz 50 kr., 1 frt és 1 frt 40 kr., **Anatherin fogpasztája** tégelyben 1 frt 22 kr., **Aromatikus fogpasztája** 35 kr., **Fogpor** dobozban 63 kr., **Növényzappan** 30 kr., **Napraforgó szappan** 40 kr., **Venus-szappan** 50 kr. E szerek kaphatók: **S.-a.-Ujhelyben: Zlinszky J., Kincsesy P. és Os. Buday Á.** gyógyszerészeknél és **Szentgyörgyi V.** kereskedőnél.

Előkelő szakfértiak nyilatkozatai.

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos urak!
Megvizsgáltam Anatherin-szájvizét és ajánlatra méltónak találtam.

Bécs.

Oppolzer tanár
emerit. rector, magnif. a cs. k. klinika tanára, szász kir. udvari tanácsos stb.

Az ön fogpasztája és szájvizéből, melyeket több esetben nagy sikerrel hoztunk alkalmazásba, kérünk az itteni poliklinika használatára mindegyikből 4 csomagot küldeni.

Dr. Schillbach
a jénai poliklinika assistense.

A dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos ur Anatherin-szájvizét nemcsak a száznak kellemetlen büze, a lyukas fogak ellen, hanem a foghús sorvadása, a scorburt s a fogfájásoknál is a legjobb sikerrel alkalmaztam. **Soldan János**, cs. kir. főorvos a 9. huszár-szeregnél.

Hamistákosoktól óvakodjunk!

Behyna Testvérek, S.-a.-Ujhely.

Keil Alajos-féle

2-10

PADLÓZAT-FÉNYMÁZ

(Glasur)

Bécsből

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára. 1 nagypalack ára ft 1.35 kr — 1 kis palack ára 68 kr

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Behyna Testvéreknél, S.-a.-Ujhely.

Hirdetmény.

A sátoralja-ujhelyi takarékpénztár folyó év augusztus hó 19-én délelőtt 9 órakor a saját irodai helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a tisztelt részvényesek ezennel meghívotnak.

A közgyűlés tárgya:

Az alapszabályok 70. szakaszának módosítása.
S.-a.-Ujhely, 1889. július hó 22-én.

Dókus József,
intézeti elnök.

3-3

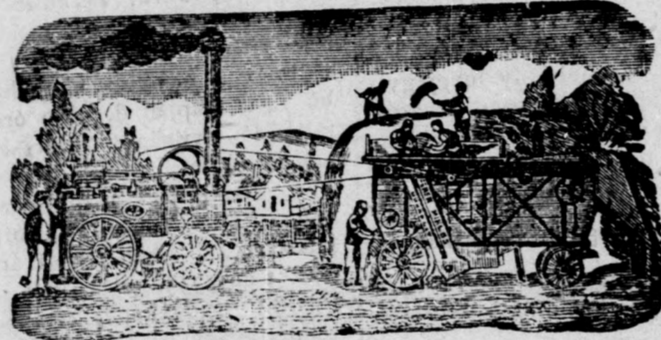
A magyar kir. államvasutak gépgyára

a legújabb szerkezetű s minden tekintetben felülmúlhatlan
gyakorlatilag legjobbnak bizonyult

6, 8 és 10 lóerejű

locomobiljait

fa-, szén- és szalmafütésre
valamint a magvesztés teljes mel-
lőzését eredményező szabad.
meghosszabbított rázóasztal-
tallal és szab. sajtászerű
tőrekrostával ellátott

48, 54 és 60" széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,
mely ujtásokkal immár 450 nél több cséplőgép működik az országban
fényes sikerrel, kedvező feltételek mellett ajánlja

Fehér Miklós,

a magyar államvasutak gépgyárának vezérügynöke
Budapest, IX., üllői ut 25. sz., Köztelek.

A legkitünőbb szer

MINDEN ROVAR ELLEN

Meglepő erejével annyira hat és oly gyorsan s biztosan irtja ki a
kártékony rovarokat, hogy azoknak többé semmi nyomuk nem
marad.

Különösen figyelembe veendő:

hogyan szabadon lezárt papírban
kimért por sohasem

Zacherl-különlegesség.

Csak eredeti üveg s valódi minőségben és legolcsóbban kapható:
S.-a.-Ujhelyben: Szentgyörgyi Vilmos, Sárospatakon: Pavletits Györgynél.
Zlinszky József, Kincsesy Péter, Reichard testv., Deutsch József fia, Weiss Nagy-Mihályban: Marmorstein Simon
Zsigmond, Behyna testvérek és Cs. Bu- és Glück Móránál.
day Akosnál. Szerencsen: Rochlitz Rezsónél.
Homonnán: Pápay Pál és Szekerek Amb- Tarczalon: Lazary Gyulánál.
rusnál. Fő-raktár:

J. ZACHERL, Wien I. Goldschmiedgasse 2.

10-15

Van szerencsém a n. é. közönség be-
cses figyelmét a hirneves valódi

krakkói cserépkályhákra

felhívni és azokat újból ajánlani; kiemelni
továbbá azt, hogy ezen ismeret kályhák el-
terjedése legvilágosabban tanuskodik az
anyag jóságáról, szakértelmű felállításról;
mert dacára annak, hogy ezen kályhák
utóbbi években több oldalról utánoztatnak,
mégsem ért fel eddigelé azoknak egyike
sem azon előnyökre, melyeket ezen fűtők
célirányos szerkezet, tartósság, tűzanyag
megtakarítás, diszes és izletes kivitel által
meltán kiérdemeltek.

Becsés megrendelését kérem t. cz. Rei-
chard M. és fia vagy Behyna testvér urak-
hoz S.-a.-Ujhelyt, vagy hozzám beküldeni.

Linkesch Samu özv.

vasüzlet Eperjesen.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

15-30

Pályázati hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy a tarczali m. kir. vinczellér-képez-
dében az intézeti tanulók élelmezése f. évi október hó 1-től 1890. évi
október hó 1-ig egy évi időtartamra haszonbérletbe fog kiadatni. Az
intézetben az évenkénti tanfolyamok alatt 20-24 tanuló élelmezetik,
kikért havonként és személyenként 14 frt 50 kr., továbbá havonként
összesen 18 frt fa és világítási pótlék fizettetik az intézeti pénztárból.

Tartozik élelmező a fenti összegért az intézeti tanulóknak az elő-
írt étrend szerint reggelit, ebédet és vacsorát adni s a tanulók ruháit
és ágyneműit rendesen mosatni.

Az életrend valamint egyéb feltételek alólirott igazgatóságnál
megtekinthetők.

Felhívhatnak mindazok, kik az élelmezést elnyerni óhajtják,
hogy 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványaikat f. évi szeptember
1-ig alólirott igazgatóságnál nyujtsák be.

Kelt Tarczalon, 1889. évi augusztus hó 2-án.

A m. kir. vinczellér-képezde igazgatósága.

Az alsókörtvélyesi uradalomban

3000 drb négyéves diófa

darabonként 25 krajczárjával kapható. Tu-
dakozódások az uradalmi jószágkezelőséghez
(A.-Körtvélyes, Zemplénmegye, u. p. Rákóc)
intézendők.

3-3

Zemplén-Sztára községében egy teljesen felszerelt
szeszlőző készülék és egy három lóerejű,
szilárd fekvésű gőzgéppel hajtott malom-szer-
kezet egy őrlő-járgánnyal együttesen vagy
külön-külön jutányos áron megvehető.

2-3

Christoph Ferenc

3-10 padló-fénymáza

szagtalan, gyorsan szárad és kitartós.
Gyakorlati tulajdonságainál és használatának egyszerűségénél fogva
különösen alkalmas a padló önfényesítésére. Szobák két óra
után ismét használhatók. Készletben van mindenféle színben, (mely
fed mint az olajfesték) és szín nélkül (csakis fényt kölcsönöz a
padlónak.) 10 □ mtr. = 1 kilo 1 frt 50 kr. — 4 1/2 kilo 6 frt 75
kr. Portó 30 kr.

Színes minták és használati utasítások a raktárakban kaphatók.
Christoph Ferenc Berlin és Prág.

Feltalálója és egyedüli gyárosa a valódi padló fénymázak.
Raktár S.-a.-Ujhelyben Malárcsik György fűszerkereskedésében.